

YDS / E-YDS / YÖKDİL
DÜZEY BELİRLEME SINAVI 1
Cevap Anahtarı ve Çözümler

Mehtap Bademcioğlu
Cüneyt Bademcioğlu

YDS / E-YDS / YÖKDİL
DÜZEY BELİRLEME SINAVI 1
CEVAP ANAHTARI

1. C	26. C
2. B	27. B
3. A	28. D
4. C	29. A
5. B	30. D
6. D	31. A
7. B	32. C
8. B	33. B
9. A	34. D
10. C	35. C
11. A	36. A
12. D	37. B
13. D	38. C
14. C	39. C
15. D	40. D
16. B	41. C
17. A	42. B
18. A	43. D
19. D	44. B
20. D	45. A
21. B	46. D
22. C	47. C
23. A	48. A
24. C	49. B
25. A	50. A

YDS / E-YDS / YÖKDİL
DÜZEY BELİRLEME SINAVI 1
ÇÖZÜMLER

Soru 1. ---- here often?

- A) Are you coming
- B) Are you going
- C) Do you come
- D) Do you go

Çözüm 1. Doğru cevap **C**.

A ve B: Sorudaki sıklık zarfı (frequency adverb) **often** geniş zamana işaret ediyor. A ve B bu nedenle geçersiz sayılmalı. Genellikle geniş zamana işaret eden birkaç sıklık zarfını hatırlayalım:

seldom - rarely - occasionally (Üçü de nadiren anlamı taşır.)

C ve D arasındaki seçimi, **here** yer zarfı **come** fiilini isteyeceğinden **C** kazanıyor. Kalıp ya come + here ya da go + there şeklindedir:

Will you come here? (Buraya gelir misiniz?)

Will you go there? (Oraya gider misiniz?)

Soru 2. In fact, it's exactly three years ----.

- A) since then we moved
- B) since we moved
- C) that we moved us
- D) that we move

Çözüm 2. Doğru cevap **B**.

A: Belirli kurallara uymak koşuluyla since then (o zamandan beri) ikilisini bir araya getirebilirsiniz:

We moved to İstanbul in 1999. Since then (= Since 1999), we have been living in Bahçelievler.

ya da

Since we moved to İstanbul in 1999, we have been living in Bahçelievler.

Birinci örneği inceleyince siz de fark etmişsinizdir: Then zarfı tek başına olayın geçtiği ana işaret edebiliyor ama bir bağlaç görevi üstlenmiyor. Bu cümlede then, 1999 yılında meydana gelmiş bir olayın meydana geldiği ana geri dönmemizi sağlıyor. Ve o olayı, başka bir olayın (Bahçelievler'de oturmak) başlangıç noktası olarak alıyor.

Biraz da since bağlacından söz edelim. Since, İngiliz gramerinin, simple past ve present perfect tense'leri sorunsuz bir şekilde bir araya getirebilen **çok önemli** bir bağlacıdır. Since'e ait aşağıdaki formül de bu nedenle İngilizce öğrenenler için "olmazsa olmazlar" listesindedir:

Since + simple past, present perfect.

Since the government **increased** taxes (vergi), there **have been** plenty of (çok sayıda) protests.

Yani yan cümlede simple past (increased), ana cümlede ise present perfect (have been) tense.

ya da

Present perfect since + simple past.

There **have been** plenty of protests since the government **increased** taxes.

Yani ana cümlede present perfect (have been), yan cümlede ise simple past (increased) tense. Eminiz, gözünüzden kaçmamıştır: Aslında burada sadece yan ve ana cümlelerin yerini değiştirdik. Başka bir şey yapmadık. Onun dışında tense korelasyonu (≈ uyumu) aynı kaldı.

Şimdi bu formülü bir kenara bırakıp soru cümlesine ve ona bağlanacak olan B seçeneğine bakalım:

It's three years since we moved.

Ve bu cümlenin formülünü çıkartalım:

Simple present (ana cümle) since + s. past (yan cümle).

Buradaki tense ikilisi, yukarıda formülü verilen ikiliye tam olarak değil, kısmen benziyor. Acaba bir hata mı var? Aslında ilk bakışta hatalı gibi görünse de, işin içine toplam süre girdiği için bu formül kesinlikle yanlış değil. Bir eylemin/olayın başlangıcından beri kaç yıl/ay vs. süre geçtiğini anlatmak istersek, bu ikiliden yararlanabiliriz:

It is + toplam süre + since + s. past.

It is five years since I graduated but I'm still unemployed (işsiz).

C: Bu seçeneği çevirmeye çalıştığımızda, "Üç yıl oldu ki biz bize/bizi taşındık" gibi anlamsız bir cümle çıkıyor ortaya. Soru cümlesinin girişi (It is three years...) sadece since bağlacına geçit verebilecek türdendir (bkz. yukarıda verilen formül).

D: C'nin benzeri bir durumla karşı karşıyayız:

It is three years + **that** ...

gibi bir cümle kuruluşuna izin yok.

Bir istisna:

It is those three years in Iraq that destroyed his fortune.

Onun servetini yok eden Irak'ta geçirdiği üç yıldır.

Örnek birleşik cümlede Irak'ta geçirdiği (herhalde ticaret yaptığı) üç yılın, konuşmacının servetini yok ettiği anlaşılıyor. O halde that bu sürecin (those three years in Iraq) yerine geçmiş görünüyor. Birleşik cümleyi iki bağımsız/basit cümleye dönüştürdüğümüzde;

1. cümle: It is **those three years in Iraq**.

2. cümle: **Those three years in Iraq** destroyed his fortune.

ortak ögeyi açığa çıkarmış oluruz. Böylece, that ilgi zamirinin birleşik cümlede bu öge (those three years in Iraq) yerine geçtiğini de anlamış ya da teyit etmiş oluruz. Ancak soru girişi + D seçeneğinde bunu yapabilmemiz pek mümkün görünmüyor:

It is three years that we move.

1. cümle: It is three years.

2. cümle: We move three years.

Not: Move fiili aslında present perfect tense'te çekilmeliydi. Ancak bu hatayı dikkate almadık.

Sizin de fark ettiğiniz gibi, üç yıl iki cümlelerin ortak ögesi değildir. Olmadığı da ikinci cümleden net bir şekilde anlaşılmaktadır.

Soru 3. Well, tell me what ---- here today, then.

- A) you're doing
- B) you do
- C) do you do
- D) are you doing

Çözüm 3. Doğru cevap **A**.

Bu soruya bağlı olarak verilen then zarfının virgülle ayrılmış ve cümle sonuna düşmüş olduğuna dikkat ediniz. Bu görevi üstlenen then zarfı o halde, mademki öyle, demek ki anlamlarını verir. Kesinlikle geçmiş anlatmaz.

If you do not behave (uslu durmak), I am not buying that toy (oyuncak), **then**.

A: Gerek paragrafın gelişi, gerekse soru cümlesinde kullanılan today zarfı present continuous çekimi haklı çıkarıyor. Ayrıca, burada bir sorunun aktarılmış hali var. İsterseniz önce sorunun aktarım öncesi halini görelim ve daha sonra nasıl ve neden aktarıldığını kısaca açıklayalım:

"What are you doing here today?"

ya da

Tell me what you are doing here today.

Bir başka örnek:

"Where's the train station?"

ya da

Tell me where the train station is.

Tell, bildiğiniz gibi, telgraf ya da telefon kelimesinin kısaltılmış hali değil, bir aktarım cümlesi habercisidir. Aktarım yapıldığında, soru cümleleri normal düzenlerini kaybeder ve düz bir cümle gibi kurulur. Başka bir deyişle, yardımcı ve özne yer değiştirir. **D** seçeneğinin yanlış olmasının nedeni de budur.

Not: Bir konuşmayı ya da soruyu dolaylı yoldan aktarırken, cümlede bazı değişiklikler yapılması gerekir. Bu değişiklikler hakkında yeterli bilginiz olmadığınızı düşünüyorsanız, gramer kitabınızın Indirect Speech (Reported Speech)/Dolaylı Aktarım konusuna "alıcı gözle" bakmanızı öneririz.

B indirect speech kurallarına uygun dolaylı bir soru ama tense'i hatalı. Today zaman zarfı olmasa bu seçeneği düşünebilirdik:

Direct Speech: What do you do? (Ne iş yaparsınız?)

Indirect Speech: Tell me what you do. (Bana ne iş yaptığınızı söyleyin.)

C hem esastan hem usûlden ret yani bu seçenekte hem tense hatası var, hem de doğrudan sorulmuş (aktarılmamış) bir soru var. Bu seçenekte ilgili İngilizce-Türkçe karışık bir tekerleme:

What do you do? / I am yattı uyudu.

Soru 4. She ---- when it happened.

- A) went the Oxford Street along
- B) was going Oxford Street along
- C) was going along Oxford Street
- D) went along the Oxford Street

Çözüm 4. Doğru cevap **C**.

Giriş notu: Cadde/sokak isimleri özel isim grubuna girer ve the artikeli almaz.

The grocer (bakal) is in Gaziosmanpaşa Street.

A ve D: Bu gibi soruları cevaplarken bir olayın meydana gelişi esnasında diğer bir olayın devamlılık gösterip göstermediğine bakmamız gerekir. Kazanın meydana gelmesi sürekli değil, anlık bir iştir. Ancak kişinin arabada gidiyor / arabayı sürüyor olması

devamlılık gösteren bir eylemdir. A ve D seçeneklerini işte bu nedenle dikkate almamalıyız.

C: Şimdi yapmamız gereken along edatının cümle içerisindeki yerine karar vermek. Along edatı (preposition), yön ya da konum olarak belirlediği nesneden (burada Oxford Caddesi) önce yer alacaktır. Bu da İngiliz dili açısından çok mantıklı çünkü preposition ön konum demektir. Kelimeye bu anlamı veren ise pre (ön, önce) ekidir:

preoperative: ameliyat öncesi

prediagnosis: ön teşhis

Soru 5. Suddenly a motorcycle came out of another street and she ---- stop very quickly.

- A) must
- B) had to
- C) ought to
- D) had better

Çözüm 5. Doğru cevap **B**.

A, C ve D geniş ya da gelecek zaman yükü taşıyan zorunluluk kipleridir. Cümlenin gelişinden, durma eyleminin geçmişte gerçekleştiğini görmemek için epey uğraşmak lazım. Şansa bakın ki, verilen dört seçenek içinde, geçmiş anlatan tek bir seçenek var: o da B (have to'nun past formu had to). Had better dâhil, diğer üç seçenek geniş ve gelecek zamanlara işaret ediyor.

Had better samimi ya da tehditkâr önerileri ifade ederken başvurduğumuz bir şart kipidir.

You'd better take your pills that the doctor prescribed (reçete etmek, reçete olarak yazmak).

You'd better not move, or I'll shoot (ateş etmek).

Had better / should farkı

Had better yerine should ya da ought to kullanılabileceği doğrudur. Ancak should ya da ought to hem geniş hem gelecek zamanlara işaret edebilirken, had better gelecekte sadece bir defaya mahsus uyulması gereken bir zorunluluğu ya da güçlü öneriyi anlatır:

- 1) She is getting worse. She **should** / **had better** see a doctor right away (derhal).
- 2) Your mother **should** / **had better** see a doctor regularly for her heart problem.

Birinci örnekte, gelecekte bir defaya mahsus yapılması gereken bir işten söz edilmektedir. Bu nedenle, cümlede should yerine had better kullanılmasında bir sakınca yok. İkinci örnekte ise düzenli olarak yapılması istenen/önerilen bir iş var ve geleceğe yönelik acil bir durum söz konusu değil. Dolayısıyla, ikinci örnekte should yerine had better kullanımı hatalı olur.

Soru 6. and she ---- another car from behind.

- A) was beaten with
- B) was hit with
- C) was beaten by
- D) was hit by

Çözüm 6. Doğru cevap **D**.

A ve C: beat: dövmek/dayak atmak (bir görüşün başka biri tarafından kabul edilmesini sağlamak için başvurulmuş geleneksel “ikna😊” yöntemi), (bir maçta / oyunda rakibini) yenmek

Verilen tanıma göre, A ve C seçenekleriyle bir işimiz kalmıyor. Çünkü Jill’in annesinin arabası başka bir vasıta tarafından biraz hırpalanmakla birlikte dayak yememiş.

B’de with edatı işi bozuyor. Özellikle bir pasif cümlede, eylemi gerçekleştiren vasıtanın by ile verileceğini hepimiz biliriz:

The economy of the country was hit (darbe yemek) by the **general strike** (genel grev).

Soru 7. ---- her safety belt on at the time?

- A) Was she having
- B) Did she have
- C) Has she put
- D) Had she worn

Çözüm 7. Doğru cevap **B**.

A: Have’in on edatıyla birlikte verdiği anlamı görelim ve neden continuous tense’lerde çekilmekten hoşlanmadığını anlamaya çalışalım:

She has a red jacket on today. (Bugün üzerinde kırmızı bir ceket var.)

She **is having** ... (x)

Unfortunately, I didn’t have my overcoat (palto) on in that rainy weather yesterday.

I **wasn’t having**... (x)

Örneklerden anlayacağınız gibi, have fiili on edatıyla birlikte devam etmekte olan bir eyleme değil, zaten var olan bir duruma (kişinin üzerinde hangi elbise olduğuna) işaret etmektedir. Bu nedenle, continuous formda çekilmesi hatalıdır.

B: Bkz. A

She has a red jacket on today. (present)

She had a black jacket on yesterday. (past)

C birçok bakımdan yanlış. En önemli hata, present perfect çekim. Zamanı (past) neredeyse hikâyenin başından beri kesinkes belirlenmiş böylesi bir olaylar zinciri içerisinde present perfect tense’in işi ne? Ayrıca put on (bir elbiseyi) giyinmek / (bir takıyı, emniyet kemerini vs.) takmak demektir. Eylemin kendisini anlatır; bir giysinin, takının vs. belli bir anda üzerinizde olduğunu göstermez.

I’ve put my safety belt on. We can hit the road.

Emniyet kemerimi taktım. Yola çıkabiliriz.

I had my safety belt on at the time of accident.

Kaza esnasında emniyet kemerim takılı idi/takılı durumdaydı/üstümdeydi.

O halde, giyinme/takma eylemini gerçekleştirmek söz konusu ise put on kullanıyoruz. Fakat üzerimizde bulunan bir giysi veya takıdan söz etmek istediğimizde, have (something on) fiilini kullanmamız gerekiyor.

D: Zaman hatalı. Past perfect tense'in burada yeri yok. Karışıklığa neden olduğu için dilerseniz, bu noktada giymek/giyinmek anlamlarını veren fiillerle ilgili kısa bir açıklama yapalım:

Wear / get dressed / dress / put on farkı

- 1) Wear fiili giyinme eylemini anlatmaz, giyinmiş olma halini, kişinin üzerinde belirli bir giyim eşyası ya da takı bulunduğunu ifade eder:

I am wearing my blue suit.
Üzerimde mavi takım elbisem var.

She was wearing her necklace (kolye) yesterday.
Dün kolyesini takmıştı/boynunda kolyesi vardı.

Taşıdığı bu anlamdan ötürü present continuous tense çekimli am/is/are wearing fiili ve simple present tense çekimli have/has (...on) fiili eşdeğerdir.

I am wearing my blue suit.
I have my blue suit on.

Benzer şekilde, past continuous tense çekimli was/were wearing fiili ve simple past çekimli had (...on) fiili eşdeğerdir.

I was wearing my blue suit yesterday.
I had my blue suit on yesterday.

- 2) Get dressed ise giyinme eylemine genel olarak işaret eder. Belirli bir giyim eşyasının ismine kapalıdır:

It usually takes my wife almost an hour to get dressed.
Eşimin giyinmesi genellikle bir saat sürüyor.

- 3) Dress fiilinde ise kendine dönüşlü zamir (reflexive pronoun) kullanımı zorunludur:

She dressed herself in her nicest dress.
En güzel elbisesini giymiş.

O halde dress fiili ile cümle kurmak istediğimizde, öznenin türüne göre, himself / herself gibi bir reflexive pronoun cümlelerin harcı içinde mutlaka yer alıyor. Bunu aklımızın bir köşesine not edelim.

- 4) Put on ise dress fiiline benzer şekilde yine giyinme eylemine işaret eder, ancak belirli bir giyim eşyasının ismini de birlikte ister:

Put on your clothes at once. I don't want to be late for the party.
Elbiselerini bir an önce giy. Partiye gecikmek istemiyorum.

Soru 8. No, she never wears one. I don't think ---- in that car.

- A) they were any
B) there were any
C) they were any ones
D) there were any ones

Çözüm 8. Doğru cevap **B**.

A ve C: Bir şeyin (soruda emniyet kemeri) var olup olmadığından söz etmek they zaiminin değil, varlık/yokluk anlatan there öznesinin işidir.

They weren't any seat-belts in the car. (x)
Onlar arabada hiç emniyet kemeri **değildi**. (Ne demekse!)

There weren't any seat-belts in the car.
Arabada hiç emniyet kemeri yoktu.

Not: C'nin ikinci hatası (any ones) için bkz. D.

B: Hikâyenin bir önceki cümlesinde emniyet kemerinden söz edilmişti. Bu nedenle, soruda aynı ismin bir kez daha tekrarından kaçınılmış ve sadece any zamiri kullanılmış:

I don't think there were **any** in that car. = I don't think there were **any seatbelts** in that car.

Not: Cümle eğer "I think..." diye başlamış olsaydı, devamı there weren't any ya da there were none şeklinde gelirdi:

I think there weren't any (seatbelts) in that car. = I think there were none in that car.

Yukarıdaki örneklerden şunu anlamalıyız: Any hem belirteç (any seatbelts) hem de zamir (any) görevi üstlenebiliyor. Bu farklı kullanımla ilgili son bir örnek vermekte fayda var:

Belirteç görevi:

Some people think they have many friends. But they haven't got any friends.

Zamir görevi:

Some people think they have many friends. But they haven't got any.

Ancak none sadece zamir görevinde kullanılabilir. Kendisinden sonra isim almaz, bilakis o ismin yerine geçer ve yapısı olumsuz olduğu için not zarfına ihtiyaç duymaz:

Some people think they have many friends. But they have none (zamid).

D: Anyone birlikte yazılır ve insanlar için kullanılır. Any ones yapı olarak hatalıdır. Ancak aşağıdaki gibi bir örnekte any ve ones, arada bir matchmaker (çöpçatan) sıfat olmak şartıyla yan yana gelebilir:

We have many different colours of shirts. But there aren't any pink ones left. (ones = shirts)
Çok farklı renklerde gömleklerimiz var. Ama hiç pembe renk kalmamış.

Soru 9. I hope your mother ----.

- A) wasn't badly hurt
- B) wasn't hurt bad
- C) wasn't so much hurt
- D) wasn't too much hurt

Çözüm 9. Doğru cevap **A**.

A: badly hurt: kötü bir şekilde yaralanmak

Bir fiile nasıl sorusunu sorduğumuzda gelen cevap bir zarf olmak zorundadır:

- Annesi yaralanmış.
- Nasıl yaralanmış?
- Kötü bir şekilde (badly) yaralanmış.

Bad bir sıfattır ve bir isme nasıl sorusunu sorduğumuz zaman gelen cevaptır:

- Yeni bir ürün gelmiş.
- Nasıl bir ürün?
- Kötü (bad) bir ürün.

A seçeneğindeki hurt bir fiil olduğuna göre, badly zarfı ile nitelenmesi uygundur.

B: Bad sıfatına -ly eklenirse A ve B arasında fark kalmaz. Çünkü badly zarfı fiilden önce ya da sonra gelebilir.

I hope your mother wasn't badly hurt. = I hope your mother wasn't hurt badly.

C'yi değerlendirmeye alabilmemiz sözdiziminde yapılacak değişikliğe bağlı:

She wasn't hurt so much.

Önce bunun nedeni üzerinde biraz duralım: Much sayılamayan isimler için bir miktar belirleyicidir ve cümle içindeki yeri belirlediği isimden öncedir:

There isn't much tea left.
We haven't left much time.

Hurt bir fiildir, isim değildir. Bu nedenle much, hurt fiilinden önce yer alamaz. Much bazı duygu anlatan fiilleri/sıfatları nitelerken bu kural istisnai olarak bozulabilir:

I would very much like to meet (tanışmak) your family.

I am very much afraid that I can't attend (katılmak) tomorrow's meeting.

I am much obliged to you for your assistance. (Size, yardımınız için çokça minnettarım.)

Ancak bu hak, sınırlı sayıda fiil/sıfat için geçerlidir ve yukarıda açıkladığımız gibi, much quantifier'ı (miktar belirleyicisi) çoğunlukla olumsuz cümlelerde olmak üzere, sayılamayan bir ismin miktarına işaret eder ve cümledeki yeri o isimden öncedir.

C seçeneğindeki ikinci sorun ise, so much'ın pekiştirici göreviyle ilgili: Mademki so much bir pekiştirici, o halde olumsuz değil, olumlu bir cümlede karşımıza çıkmasını bekleriz:

He drank so much whisky that he totally lost his self-control.

O kadar çok viski içti ki, kontrolünü kaybetti.

Bu cümleyi olumsuz hale getirelim ve hatayı görelim:

He didn't drink so much whisky that he totally lost his self-control.

O kadar çok viski içmedi ki, kontrolünü kaybetti.

Hatırlarsanız, soru cümlesinde olumlu değil, olumsuz bir işten söz ediliyordu (She wasn't hurt badly.). Eğer kaza geçiren kişide (casualty) yaralanmanın derecesi ağır olsaydı ve biz "Keşke bu kadar kötü yaralanmasaydı." diyerek hayıflansaydık:

I wish she hadn't been hurt so much.

cümlesini kurabilir ve so much ikilisini gerçekten pekiştirici görevde kullanabilirdik. Ya da başka bir örnekte, olumsuz görünmesine rağmen aslında çok olumlu anlam taşıyan bir cümle kurar ve so much'tan yine pekiştirici olarak yararlanabilirdik:

I haven't enjoyed myself so much for a long time.

Uzun zamandır hiç böylesine keyif yaşamamıştım / mutlu olmamıştım.

Açıklamayı biraz daha derinleştirelim ve eğer bir karşılaştırma yapıyorsak, so much ikilisine hem anlamı hem de yapısı olumsuz olan bir cümlede yer verebileceğimizi hatırlatalım:

Today there isn't so much traffic as (there was) yesterday.

Bu yapıyı soru cümlemize de uyarlayabiliriz:

She wasn't hurt so much as we had feared. Korktuğumuz kadar çok yaralanmamış.

Not: Yaptığımız bütün bu ayrıntılı açıklamaya rağmen badly ya da seriously (ciddi) zarflarının, herhangi bir yaralanmanın derecesini/ciddiyetini much zarfına göre çok daha iyi anlatacağı açıktır. Bu nedenle bu iki zarftan biri (badly/seriously), çözmeye çalıştığımız 9. sorunun bağlı olduğu hikâyede, kaza geçiren kişinin durumunu anlatmak için öncelikle tercih edilmelidir.

She wasn't hurt so badly/seriously as we had feared. Korktuğumuz kadar kötü/ciddi yaralanmamış.

Sonuç: So+much ile ilgili şunları söyleyebiliriz: Bu ikilinin kullanımı bazı şartlara bağlı. Belki gramer açısından yanlış değil ama so ve much yan yana gelince sorun çıkabiliyor. "I am so much happy" cümlesinde olduğu gibi, bu ikiliyi sevinç, acı gibi bazı duygu anlatan sıfatların izlemesi biraz garip kaçıyor. İşte bu nedenle, so+much ikilisini daha çok sayılamayan bir isim ve that bağlacı ile birlikte görürüz:

There is so much mud (çamur) in the field that I can't walk.

O halde, so+much bilgisinin sınılandığı bir soruya cevap verirken, ikilinin bu özelliklerini dikkate almayı ihmal etmeyiniz. Yukarıdaki çamurlu ☺ örnekte gördüğünüz gibi, so+much'ı sıfat ya da zarflarla değil, genellikle sayılamayan isimlerle birlikte kullanınız.

D: She wasn't too much hurt cümlesindeki ögeler, C seçeneğinin girişinde yaptığımız açıklamaya bağlı olarak yer değiştirmeli:

She wasn't hurt too much.

Çünkü cümlede sayılamayan bir isim değil, bir fiil (hurt) var. Ancak yukarıda yapılan değişiklik de bu seçeneği kurtarmaya yetmeyecek. Çünkü C seçeneğinde so+much için ortaya çıkan zorluklar too+much için de aynen geçerli. Too+sıfat yapısı bir tür pekiştirici olup aşırılığa işaret eder ve genellikle bu aşırılığın neyle ilgili olduğunu anlatan bir ek ifadeye bağlanır. Ayrıca, kendisi zaten olumsuz anlam taşıdığı için not zarfına ihtiyaç duymaz.

I was too young to understand what was going on around then.

O esnada etrafta olup biteni anla(ya)mayacak kadar küçüktüm.

He is too ill to recognise even his next of kin.

En yakınlarını/yakın akrabalarını bile tanıyamayacak kadar hasta.

Lütfen dikkat: Next of kin hem tekil hem çoğul anlamlıdır.

Too+much ikilisine dönecek olursak, bu pekiştirici, aşağıdaki gibi bir örnek cümlede sayılamayan bir isim olmadan da karşımıza çıkabilir:

He drinks and eats too much.

Ancak böyle bir cümlede içilen şeyin alkollü içki, yenen şeyin ise gıda maddesi olduğu bellidir. Yani konuşmacı bunu açıkça ifade etmeye gerek görmemiştir ama kurduğu cümlede gizliden too much + isim yapısı vardır:

He drinks too much alcohol and eats too much greasy (yağlı) food.

Sonuç: Too, kendiliğinden olumsuzluk anlatan ve aşırılığa işaret eden bir pekiştirici zarftır. Olumsuz cümlelerde tercih edilmez. Much ise fiil ve sıfatlarla sınırlı bir kullanıma sahiptir (bkz. C seçeneği). Bu nedenle, D seçeneğinde sözdizimi düzeltilse dahi "She wasn't hurt too much" cümlesi yine de sorunlu bir yapı oluşturur.

Soru 10. The doctor said she ---- stay in hospital

- A) need
- B) ought
- C) should
- D) would rather

Çözüm 10. Doğru cevap **C**.

A: Seçeneğin doğru cevap olabilmesi için need ikinci halde çekilmeli: needed. Çünkü olay **said** fiilinden ötürü aktarıma girmiş. Ayrıca needed fiili ile stay fiili arasında to mastar fiil bulunması gerekir: needed to stay. Çünkü need olumlu cümlelerde kendisinden sonra gelen fiilleri to V₁ halde ister.

John: "I need to buy some glue (yapıştırıcı)."

John said (that) he needed to buy some glue.

B ought kendisinden sonra to V₁ ister.

Jane: "I ought to (yaklaşık eşittir should) visit my mother."

Ancak need'den farklı olarak, ought to ya da should aktarımda değişmeden kalır çünkü bu model fiillerin past hali yoktur:

Jane said (that) she ought to/should visit her mother.

Önemli not: 1) Soruda bir E seçeneği olduğunu ve bu seçenekte should have + V3 model fiili bulunduğunu varsayalım. 2) Ve soru cümlesi indirect yapıda kurulmuş olduğu için, should yerine **yanlışlıkla** should have + V3 model fiilini doğru cevap kabul etmiş olalım. Bu durumda ortaya aşağıdaki gibi bir anlam çıkardı:

She should've stayed in hospital.

Hastanede kalmalıydı (ama kalmadı).

Hikâyenin gelişinden Jill'in annesinin hâlâ hastanede olduğunu anladığımıza göre, böyle bir hataya düşmemeliyiz.

D seçeneğinde, kaza geçiren kişinin tercihte bulunduğunu anlıyoruz:

She would rather stay in hospital.
Hastanede kalmayı tercih ediyor.

Gördüğünüz gibi, ought to/should kipiyle ifade edilen öğüt/tavsiye, would rather kalıbında kişinin kendi tercihinde dönüşüyor. O halde;

She would rather... = She prefers to...

demek doğru olacaktır. Bir doktorun böyle bir kararı, özellikle bir travma söz konusu olduğu zaman hastaya bırakması düşünülemez. Doktor önerisi **should**'dur.

Soru 11. The doctor said she should stay in hospital
---- completely better.

- A) until she is
- B) until when she will be
- C) until she will be
- D) until she's going to be

Çözüm 11. Doğru cevap **A**.

Giriş Açıklaması

Kural: Bir zaman bağlaçlı (until, when vs.) cümlelerin **yan** cümle yakasında **future** bir tense kullanılamaz.

I **won't give** (✓) you your present until the results of the exam **will be announced** (x).

I won't give you your present: ana cümle
until the results of the exam will be announced: yan cümle

Örnek cümle, bir baba ve oğlu arasında geçen bir konuşma olsun. Baba, sınav sonuçlarının açıklanmasını, hediyesini oğluna vermek için şart olarak görüyor. Şartlar future tense ile anlatılamayacağı için yan cümledeki **will be announced** fiili hatalı çekilmiştir.

Konuşmacı, aynı şartı unless içeren bir cümlede ifade etmek istese, cümlesini şöyle kurardı:

I **won't give** (✓) you your present unless the results of the exam **are announced** (✓).

Gelecek zaman sadece belli belirsiz bir niyet, bir ihtimal anlatır; şartları karşılayamaz. Unless ya da if içeren, yani şart anlatan bir yan cümlede, işte bu nedenle future tense çekime rastlamamışsınızdır. Zaman ya da şart bağlacı taşıyan herhangi bir yan cümle, bir eylemi/durumu sanki zaten mevcutmuş, geçmiş gibi gösterir. Bu da geniş zamanın ilgi alanına girer. Yan cümledeki şartın gerçekleşmesine bağlı olarak yapılacak işler ise, ana cümlede gelecek zamanda karşımıza çıkar. Aşağıda geniş zamanın şartları anlatabilme özelliğini gösteren güzel bir örnek bulacaksınız. Ana cümle, yan cümledeki şarta bağlı ve gelecekte gerçekleşecek bir işten söz ediyor:

Hele bu konu bir bitsin (şart), sınavı ondan sonra yapacağım (niyet, sonuç).

Once this unit is completed, I will give the exam.

B, C ve D seçenekleri taşıdıkları future tense çekimlerden ötürü yanlıştır.

C ve D için ek açıklama:

- 1) "İki cambaz bir ipte oynamaz" sözünü hatırlayınız. C seçeneğinde verilen until ve when bağlaçlarının her ikisi de zamana işaret eder ve yan yana gelemmez.
- 2) D seçeneğinde verilen is going to be fiili near future tense çekimlidir ve yakın gelecekte gerçekleşmesi beklenen, planlanmış vs. işlerden söz eder (Tomorrow I'm going to talk to him.). Kesinlikle şart anlatmaz; olsa olsa güçlü bir niyetten söz edebilir:

When I **am going to graduate**, I will go abroad (yurtdışı). (x)

When I **graduate**, I will go abroad. (✓)

Sonsöz: Soru cümlesinin girişinde "The doctor said..." ifadesi olduğunu hatırlayınız. Buna rağmen, ...until she is... cümlesindeki **is**, aktarım esnasında bir geri/eski zamanda (was) çekilmemiş, olduğu gibi bırakılmıştır. Bunun nedeni, aktarım esnasında Jill'in annesinin hâlâ hastanede oluşudur. Hikâyeden anladığımıza göre, tamamen iyileşene kadar da orada kalacaktır. Sonuç olarak, annesinin henüz taburcu edilmediğini göz önünde bulunduran Jill, doktorun sözlerini tense değişikliğine gitmeden aktarmıştır. Ancak, "Ben **kargadan başka kuş tanımam**. Reported speech kurallarına harfiyen bağlılık isterim" dersiniz:

The doctor said she should stay in hospital until she **was** completely better.

cümlesini tercih edebilir yani is yerine was fiilini kullanabilirsiniz.

Soru 12. And so you ---- see her now?"

- A) just were at
- B) just were in
- C) have just gone to
- D) have just been to

Çözüm 12. Doğru cevap **D**.

A ve B: Just (henüz, yeni, çok az zaman önce) present perfect tense habercisi bir zaman zarfıdır:

The government (hükümet) has just received a **vote of confidence** (güvenoyu).

A new manager has just **been appointed** (atanmak) to the Department (daire) of Planning.

Just zarfını simple past bir cümlede görebiliriz ancak bu takdirde zarfın hem görevi (durum zarfı) hem de anlamı (sadece, basitçe, ancak) epey değişir:

He was just (= only) a poor boy.

There were just (= only) the three of us at the meeting. (Toplantıda sadece üçümüz vardık. / Toplantıda hepimiz üç kişiydik.)

Durum zarfı görevindeyken just'ın was (to be) fiilinden sonra geldiği görülüyor ki, doğrusu da budur. A ve B seçeneklerinde ise just zarfı to be fiilinden önce gelmiş ve hataya neden olmuş. Ayrıca soru cümlesinde boşluğu takiben verilen see fiilinin kendisinden önce **to** mastarı isteyeceği açıktır. A ve B seçenekleri ise, "Bizde master yok (to), master ☺ (at/in) var" diyor ve kaybediyorlar.

C: Bir kişi bir yere gitmiş ve henüz geri dönmemişse, go fiilini present perfect tense çekeriz:

He has gone to see his ill aunt.

Ancak bir kişi bir yere gitmiş ve oradan geri dönmüşse, to be to somewhere (bir yerde bulunmak) kalıbını tercih etmemiz gerekir:

He has been to see his ill aunt. (Hasta teyzesini ziyarete gitti ve geri döndü.)

He has gone to England. / İngiltere'ye gitti. (Şu an yolda ya da orada.)

I have been to England. / İngiltere'de bulundum. (Şu an orada değilim. Örneğin, Türkiye'deyim.)

Bu durumda C devre dışı kalıyor. Çünkü C seçeneği, Jill'in, annesini ziyarete gittiğini ve hâlâ onun yanında olduğunu söylüyor. Hâlbuki Jill o esnada annesiyle değil, arkadaşı Jack ile birlikteydi ve sohbet ediyorlardı.

Soru cümlesindeki **now** zarfı insanı biraz şaşırtıyor. Ancak Jill'e, içinde now zaman zarfı geçen soruyu yöneltirken Jack, belli ki konuştukları anı kastetmemiş:

Öyleyse (so) sen şimdi (now) anneni ziyaretten dönüyorsun?

Aşağıdaki örnek cümlede olduğu gibi, bazen bizim de kendi dilimizin sınırlarını zorladığımız oluyor:

- **Şimdi çalışıyordum.** Daha sonra görüşebilir miyiz?

Soru 13. Every day someone goes to the hospital

---- .

- A) for seeing her
- B) for to see her
- C) that we see her
- D) to see her

Çözüm 13. Doğru cevap **D**.

A ve D: Bu iki seçenek arasındaki mücadeleyi, amaç anlatan to'dan ötürü D kazanacak, A kaybedecek. For seeing ikilisi şöyle bir cümlede kullanılabilirdi:

These glasses are for seeing in the dark.

Gözlüğün bir amacı olamaz. O, bir araçtır. Aşağıdaki cümle kuruluşu da işte bu nedenle hatalı olur:

These glasses are **to see** in the dark.

Soru 14. Anyway ---- coffee.

- A) let me pay you your
- B) let me to pay your
- C) let me pay for your
- D) let me to pay for your

Çözüm 14. Doğru cevap **C**.

A: Bir şey için ödeme yapmak, bir şeyin ücretini ödemek **pay for** ile ifade edilir. Öte yandan kahvenin parası garsona ödenir, kahveyi içen ikinci kişiye değil. A'dan bir doğru cevap çıkarmak için gereken asgari değişiklik:

Anyway (Her neyse) let me pay the waiter (garson) for your coffee.

B ve D: Let to almaz.

Yeri gelmişken **let** fiili ile size bir iki güzellik öğretelim:

let someone be: birini kendi başına bırakmak, onun işlerine karışmamak

Let that boy be. / Karışma çocuğun işine.

let alone: (bir şey yapmak) şöyle dursun, bırak (bir şey yapmayı)

Bu ifade; görece kolay, olabilecek bir işin olmadığını söyledikten sonra daha zorlarının gerçekleşme ihtimalinin azlığına, yokluğuna işaret ederken kullanılır:

He didn't even greet me, let alone talk to me.
Benimle konuşmak şöyle dursun, selam bile vermedi. / Bırak konuşmayı, beni selamlamadı bile.

Soru 15. Where ---- yesterday?

- A) went you
- B) was you
- C) have you been
- D) were you

Çözüm 15. Doğru cevap **D**.

A: Bu seçeneği doğru saymakla İngiliz gramerine "büyük bir katkıda" bulunmuş olurduk ancak soru cümlesi oluşturmak istediğimizde bazı kurallara uymamız gerekiyor. Örneğin, soru cümlesinde bir yardımcı fiil kullanmamız ve bu yardımcıya da öznenin önce yer vermemiz gerekiyor:

He went to India last year.

(went → did go)

Where did he go last year?

He works in a bank.

(works → does work)

Where does he work?

Ancak soru özneyi soruyorsa, bazı tense'lerde yardımcıya gerek kalmaz, ana fiil tek başına iş görür:

George went to Afghanistan last year.

(went → went)

Who went to Afghanistan last year?

My father works in a bank.

(works → works)

Who works in a bank?

C: Present perfect tense, bir eylemin ne zaman meydana geldiğini gösteren zaman zarflarıyla (at 5 o'clock, yesterday, last year vs.) birlikte bulunmaz. Eğer gözümüzü yumar, C seçeneğindeki yesterday'i yok sayarsak, C pekâlâ doğru bir cevap olabilir:

Where have you been?

Neredeydin/Nereden geliyorsun?

Not: B'yi unuttuğumuzu ya da bu seçeneğin dikkatimizden kaçtığını sanmayınız. Tabii ki gördük. Fakat B'deki hata o kadar net ki, bu düzeyde bir testi çözmeye çalışan bir aday bunu çok çabuk fark edecektir. Bu nedenle B'yi açıklamaya gerek görmedik.

Soru 16. I've just finished ---- my shopping.

- A) to make
- B) doing
- C) to do
- D) making

Çözüm 16. Doğru cevap **B**.

A ve D: Shopping do ister, make değil (do shopping: alışveriş yapmak). Çünkü shopping eyleminde imal edilen/üretilen bir şey yoktur.

C: Henüz başlamamış bir işi bitiremezsiniz. Bir eylemi bitirmek, sonlandırmak istiyorsanız, onun devam etmekte olması gerekir. Bir eylemin devam etmekte olduğunu ise ancak gerund (-ing eki almış) bir fiil anlatabilir. Rejim yapmakta olan eşinizi, kocaman bir kutu çikolatayı afiyetle götürürken yakaladığınızı varsayalım. Yani eşinizin durumu:

S/He is **eating** a box of chocolate.

Eşiniz bu durumda yakalanınca, hemen kutunun kapağını kapatacak ve devam etmekte olan bir işi gönülsüzce sonlandıracaktır; yaptığı işin adı da;

finish eating chocolate olacaktır.

Sonuç: Finish, açıkladığımız nedenden ötürü kendisinden sonra to V₁ fiil al(a)maz (bkz. 44. soru Introduction to Gerunds and Infinitives).

Soru 17. The girl ---- the bicycle is Jane.

- A) riding on
- B) driving in
- C) driving on
- D) riding in

Çözüm 17. Doğru cevap **A**.

B ve C'de verilen driving fiili araba için kullanılır. Bisiklet sürmek/bisikletle gezinmek ise ride on a bicycle biçiminde ifade edilir. Ancak on edatı olmadan ride a bicycle ifadesi de iş görür.

Can you ride a bicycle?

Not: 17'nci sorudaki indirgenmiş sıfat cümlesinin tam açılımı/kuruluşu:

The girl who is riding on the bicycle is Jane.

D: İçinde seyahat ettiğiniz/gezdiğiniz bir araç söz konusu ise, ride in ikilisi iş görür:

I ride to work in a bus.

The children rode in (the back of) their father's car.

Dikkat: Arabayı siz sürüyorsanız, ride in ikilisini kullanamazsınız.

Soru 18. He's lived in London ----.

- A) for some time
- B) since he is born
- C) since a long time
- D) since some time

Çözüm 18. Doğru cevap **A**.

A: for some time: bir zamandır/süredir

I have been learning Spanish for some time.

We haven't heard from Ayhan for some time. I wonder where he is.

B için konuşursak kötü konuşacağız. Aslında cümle present perfect ile başlayıp araya since bağlacını alarak iyi bir giriş yapmış. Ama olayın başlangıç anını simple past yerine simple present tense'te vererek bir çuval inciri berbat etmiş. Doğrusu aşağıdaki gibi olmalıydı:

He has lived in London since he was born.

C ve D toplam süre veriyor fakat since'i yanlarına alarak yanlış partner seçmiş oluyor. Bu seçeneklerde since yerini for edatına bırakırsa, sorun halloldu demektir:

He has lived in London for a long time/some time.

Since zarfı bir olayın başlangıç anına gider fakat o andan bugüne kadar geçen toplam süre ile ilgilenmez. Toplam süreyi vermek for edatının işidir. Şu an 2020 yılında olduğumuzu varsayalım ve

aşağıdaki örnek cümledeki taşınma eyleminden sonra kişinin İzmir’de yaşamakta oluşunu hem since (a) hem de for (b) edatı ile birlikte anlatmaya çalışalım:

He moved to İzmir in 2008.

- a) He has lived in İzmir **since 2008**.
b) He has lived in İzmir **for 12 years**.

Soru 19. At the post office he asked ----.

- A) stamps
B) some stamps
C) four stamps
D) for four stamps

Çözüm 19. Doğru cevap **D**.

A: Eğer ask soru sormak anlamında kullanılmış olsaydı, ardından isim değil, bir soru kelimesi gelirdi:

He asked how much the stamps (posta pulu) were.
He asked where he could buy stamps.

Demek ki ask fiili, burada soru sormak değil, rica etmek/istemek anlamında kullanılmış. Bu anlamı üstlenebilmesi için ask fiilini for edatı izlemelidir:

At the post office he **asked for** some stamps.

İstediğiniz pul kaç tane olursa olsun (birkaç tane ya da 4 tane), ask for almalıdır. O halde; A, B ve C seçeneklerine for edatını eklerseniz, 19. sorunun 4 tane nur topu gibi doğru cevabı olur.

Bir hatırlatma: For edatı ekleseniz dahi, A seçeneğinde stamps ismi boşta kaldığı için yani bir belirteç (some, a lot of, four vs.) almadığı için biraz sorun çıkabilir. Çünkü herhangi bir postanede, genel olarak bütün pulları değil (stamps), göndereceğiniz mektuba yetecek miktarda pul (birkaç pul: some stamps) satın almak istersiniz. Ancak tek öğrenmek istediğiniz şey nereden posta pulu satın alabileceğiniz ise, belirteç kullanma ihtiyacı duymayabilirsiniz:

Excuse me. Where can I buy stamps?

Soru 20. The girl ---- house he visited was Elizabeth.

- A) of which
B) of whom
C) which
D) whose

Çözüm 20. Doğru cevap **D**.

A: Of which cansız bir nesneye ait bir unsurla ilgili sıfat cümlesi (relative clause) kurmak istediğimizde işimize yarar:

The house, **the roof of which** was damaged during last week’s storm, was mended (tamir etmek). Geçen haftaki fırtınada çatısı zarar gören ev, tamir edildi.

ya da

The house **of which roof** was damaged during last week’s storm was mended. (Bu sıfat cümlesi yapısı günlük İngilizcede tercih edilmez.)

Not: Of which (= ki onun; yaklaşık eşittir whose) bir belirteç gibi görev görür. Bu nedenle, roof kelimesi, of which’i takiben kullanıldığı ikinci örnekte the artikeli almamıştır.

Of which bu görevdeyken, çoğunlukla bir eşyanın, malın vs. belli bir miktarına işaret etmek istediğimizde imdada yetişir:

We’ve tested twenty types of watches, **none of which** is completely waterproof (su geçirmez).

ya da

We’ve tested twenty types of watches, **of which none** is completely waterproof. (Bu sıfat cümlesi yapısı günlük İngilizcede tercih edilmez.)

Not: Bir nesnenin belli bir miktarı için sıfat cümlesi kurduğunuzda, bu cümleyi ana cümleden bir virgül ile ayırmanız gerekir. (Bkz. yukarıdaki iki örnek cümle)

B: Of whom bu tür sorularda en sık düşülen hatalardan biridir. Çünkü soru cümlesinin başında

insan ismini gören bir aday, zaten of which ya da which ilgi zamirlerinden uzak duracaktır. Ancak whose'un doğru cevap olması gerektiğini bilse dahi, of whom ya da whom içeren seçeneklerin neden yanlış olduğunu tam olarak anlamayabilecektir. Dilerseniz bu konu üzerinde biraz duralım:

The girl ---- house he visited was Elizabeth.

Boşluğu dolduracak ilgi zamiri whose olmak üzere, önce birleşik cümleyi tekrar yazalım ve daha sonra onu iki bağımsız cümle haline getirelim (tam açılım):

The girl whose house he visited was Elizabeth.

The girl was **Elizabeth**.

He visited **Elizabeth's** house.

İki cümlelerin bir araya gelmesini sağlayan ortak unsur (Elizabeth) belirlendiğine göre, şimdi de soru cümlesindeki boşluğu (yanlış olduğunu bile bile) whom ve of whom ile doldurmaya çalışalım:

whom

The girl **whom** house he visited was Elizabeth.

The girl was **Elizabeth**.

He visited the girl (= **Elizabeth**) house. (O, Elizabeth ev ziyaret etti.)

Not: Whom kendisinden önceki isim olan the girl yani Elizabeth yerine geçiyor. Biz, ikisini de Elizabeth olarak aldık.

Whom ile ortaya çıkan hatayı herhalde hepimiz gördük. Çünkü bu ilgi zamirini 'Elizabeth'in evi' yerine kullanmaya çalıştık fakat yanlışlıkla 'Elizabeth ev' demiş olduk. Ve tabii İngiltere ve Kanada'ya karşı biraz ayıp olmuş oldu.

of whom

The girl of whom house he visited was Elizabeth.

The girl was **Elizabeth**.

He visited **of the girl** (= **of Elizabeth**) house.

Böylece, AB üyesi ülkelerin içine de çıkamaz duruma gelmiş bulunmaktayız. Peki, bu hataya düşmemek için ne gibi önlemler alabiliriz?

1) İlgi zamirlerini ki onu/ki ona/ki onun diye çevirmekten vazgeçeriz. Yerine geçtikleri ismi belirleyip bu ismi, izleyen sıfat cümlesine taşıyız, yani sağlama yaparız. İsim, izleyen sıfat cümlesinde yerine oturuyorsa, mesele yok. Oturmuyorsa, o seçeneği eleriz.

2) Cümle anlaşılması zor ve uzun olduğunda sağlama yapmak da zorlaşacağı için pratik bir yöntem uygulayalım: Soru cümlesindeki boşluktan sonra gelen ismin boşta kalmış olup olmadığına (yani a / an / the / some vs. bir belirteç alıp almadığına) bakarız. İsim boşta kalmışsa, yani bir belirteç almamışsa, whose cevabını yapıştırırız. Çünkü whose his-her gibi bir iyelik sıfatı yerine geçer ve bulunduğu yerde bir başka belirteç ya da artikel (a / an / the / some) kullanılamaz.

Örneğin, incelemekte olduğumuz 20. soruda boşluğu izleyen ismin (house) boşta kaldığını hatırlayınız. Şimdi aşağıdaki sıfat cümlesini inceleyiniz ve whose ilgi zamirini izleyen ismin neden herhangi bir artikel, belirteç vs. alamayacağını anlamaya çalışınız:

A+B = The man whose car was stolen reported the theft (hırsızlık) to the police.

A = The man reported the theft to the police.

B = His car was stolen.

Örneğin, normal bir cümle kurarken B'de His ve car kelimeleri arasına the artikeli ekleyebilir misiniz (His **the** car)? Cevabınız olumsuz ise, A+B'de whose ile car ismi arasında da the artikeline izin vermeyiniz.

3) Eğer sorudaki boşluktan sonra belirtici ya da artikeli olan bir isim geliyorsa (örn: the house), bu defa da whose'dan corona virüsü görmüş gibi kaçınız, whom ya da benzeri diğer ilgi zamirlerine şans tanıyınız.

The man **whose/whom** the house has **been rented out** (kiraya verilmek) to is a foreigner (yabancı).

Son birkaç soru-cevap alıştırmaları yapalım ve bu konuya artık bir nokta koyalım.

Soru: Aşağıdaki cümlede boşluğu whom / to whom / of whom ilgi zamirlerinden hangisi doldurabilir?

This is the girl ---- the doctor has examined.

Cevap: Whom, çünkü examine fiili herhangi bir edat almaz (examine somebody/something).

Soru: Aşağıdaki cümlede boşluğu whom / to whom / of whom ilgi zamirlerinden hangisi doldurabilir?

This is the girl ---- the house has been sold.

Cevap: To whom, çünkü kalıp sell something to somebody (birine bir şey satmak) şeklindedir. İsterseniz, to edatını cümlenin sonuna taşıyabilirsiniz:

This is the girl whom the house has been sold to.

Not: Eğer kendisinden önce herhangi bir edat (of, in, on vs.) almamışsa, whom, yerini who ilgi zahirine bırakabilir:

This is the girl who the doctor has examined.
This is the girl who the house has been sold to.

Soru 21. I have a ---- paper in my desk.

- A) lot
- B) little
- C) loss
- D) little of

Çözüm 21. Doğru cevap **B**.

A: A lot, of ister:

I have a lot of paper in my drawer (çekmece).

Not: Eğer a lot miktar belirleyicisini zamir görevinde kullanıyorsanız, of kalkar ama bu durumda izleyen isim de atılır:

- Have you got any sources (kaynak kitap vs.) on how to **deal with** (baş etmek) nuclear wastes (atık)?
- I have a lot. (= I have a lot of sources.)

C: Loss kayıp, zarar/ziyan anlamında bir isimdir; miktar belirleyici değildir:

We experienced (yaşamak, başından geçmek) great losses during the 2001 crisis in Turkey.

D: Little, of almaz:

There is a little cheese left. Will you buy some **on your way back** (dönerken)?

Not: Little sıfatını mutlaka of edatı ile birlikte kullanmak isterseniz, özel bir isimden söz etmeniz gerekir.

Could I try a little of your dessert?
Tatlıınızdan biraz alabilir miyim?

Bu durum enough için de aynen geçerlidir (bkz. 27. soru/C).

Soru 22. "Can't you read?" Mary said, ---- to the notice.

- A) and pointed angry
- B) angrily pointed
- C) pointing angrily
- D) and angrily pointing

Çözüm 22. Doğru cevap **C**.

A zarf değil, yalın sıfat almış (angry). Fiilleri sıfatlar değil, zarflar niteler (bkz. 9. soru/A). Eğer angry yerine, angrily zarfını kullanırsak mesele hallolur:

"Can't you read?" Mary said **and pointed angrily** to the notice.

Mary.... dedi ve **kızgın bir şekilde** duyuruyu **gösterdi**.

Dikkat: ...and pointed angrily yan cümlesinde, tekrardan kaçınılarak, özne (she) bir kez daha kullanılmamıştır. Önce bu işlemin nasıl yapıldığını hatırlayalım:

"Can't you read?" Mary said and **she** pointed angrily to the notice.

"Can't you read?" Mary said and pointed angrily to the notice.

Bu noktadan sonra, bir kısaltma (indirgeme) daha yapalım ve aşağıdaki cümle yapısına ulaşalım:

"Can't you read?" Mary said, pointing angrily to the notice.

Bu işi nasıl başardık?

Bağlacı (and) attık; yerine virgül kullandık. Bağlaç ortadan kalktığı için pointed fiili tamamen öznesiz ve amaçsız kaldı. Bu aşamadan sonra fiili -ing formda çektik ve bu sayede ona -erek/-arak anlamı yükledik (bir tür zarflaştırma).

Duyuruyu/Tabelayı kızgın bir şekilde göstererek Mary, "Okuma-yazman yok mu?" dedi.

Mutlaka fark etmişsinizdir; bütün bu açıklamalar bizi doğru cevap olan **C** seçeneğine (pointing angrily) götürüyor.

B: angrily pointed ifadesinden önce and bağlacı kullanılmıydu:

"Can't you read?" Mary said **and** angrily pointed to the notice.

Not: Zarf (angrily) ana fiilden (pointed) önce de kullanılabilir, sonra da.

D seçeneğinde and bağlacı var, zarf da tamam, ama helvayı yine yapamıyoruz. Çünkü pointed yerine pointing, yani gerçek fiil yerine gerund kullanılmış. Cevap D diyen arkadaşların İngiliz gramerine yaptıkları büyük katkıyı aşağıda görebilirsiniz:

Kızgınca tabelayı **göstererek ve** dedi ki...

Soru 23. Tom is waiting ---- the doctor.

- A) to see
- B) for to see
- C) for seeing
- D) for see

Çözüm 23. Doğru cevap **A**.

A: İlk bakışta, aşağıdaki iki ifade arasında önemli bir anlam farkı yok gibi görünüyor. Hatta wait fiili for edatı aldığı için birinci cümle ikinciye göre daha doğru gibi duruyor:

- 1) I am waiting **for seeing** the doctor. (x)
- 2) I am waiting **to see** the doctor. (✓)

Ancak cümledeki amacı bu iki örnekten ikincisi veriyor, birinci örnek ise kim bilir kaçınıcı kez sınıfta kalıyor. Amaca daima dikkat ediniz. Bir insan amacını **for** edatı ile değil, **to** mastarıyla anlatır. **B, C** ya da **D** gibi bir seçeneğe bu nedenden ötürü kesinlikle kanmayınız.

Bir nasihat: Bu gibi sorularda hata sayınızı azaltmak için wait for alır diye ezberlemekten ziyade, cümlelerin bir amaç anlatıp anlatmadığına bakınız:

The cat was waiting to catch the mouse.

Bir fiil, alışkın olduğumuz bir edattan (preposition) tamamen farklı başka bir ögeyle birlikte bulunabilir. Bunu anlayabilmenin tek yolu cümleleri okurken derinde yatan anlamlarını kavramaya çalışmaktır. Örneğin, for edatı aldığını bildiğimiz wait fiilini (aşağıdaki cümlede olduğu gibi) in edatı ile birlikte gördüğümüzde, "Burada hata var" demek yerine alışkın olmadığımız bu durumun nedenini anlamaya çalışmalıyız:

The new manager has to be careful not to make a mistake (hata), for (çünkü) there are three people waiting in the wings.

wait in the wings: (iş, makamı vs. kapmak için) hazırda, tetikte beklemek

B, C ve D: See/Seeing fiilleri ve to mastarı bu seçeneklerden atılırsa yani B, C ve D seçeneklerinde sadece for edatı kalırsa, 23'üncü sorunun 3 doğru cevabı daha olur:

I am waiting **for** the doctor. (Doktoru bekliyorum.)

Not: Fiillerin sonuna gelen, onları zamandan ve şahıstan arındırıp yalın okunmalarını sağlayan -mek/-mak eklerine mastar fiil denir. Örneğin, "Ben işimi değiştireceğim." cümlesinde, 'değiştireceğim' yüklem fiildir. Ancak bu fiilde hem zaman çekim eki (-cek) hem de şahıs eki (-m) vardır. Yani fiil yalın değildir ve bu haliyle örneğin, bir sözlükte yer alamaz. Fiili yalın hale getirmek için önce bu ekler kaldırılır ve fiil emir kipine dönüştürülür (değiştir). Daha sonra ise emir kipine -mek/-mak eklenir ve mastar fiil (değiştirmek) oluşturulur.

Soru 24. I'm not sure which restaurant ----.

- A) to eat on
- B) eating at
- C) to eat at
- D) for eating

Çözüm 24. Doğru cevap **C**. Önceki sorunun bir benzeri. Yine aynı soruyla karşı karşıyayız: amaç-araç farkı.

A: Restoran'ın üzerinde yemek yenmeyeceğine göre A yanlış.

B: Doğru cevap olan **C** seçeneğinde neden to V1 kullanıldığını anlayabilirsek, B'nin hatası da ortaya çıkmış olacaktır:

İndirgenmiş bir isim cümlesi:

I'm not sure which restaurant to eat at.

Cümlelerin indirgeme öncesi hali (tam açılım):

I'm not sure which restaurant I should/can eat at.

Bazı koşullara bağlı olmakla birlikte, bir isim cümlesinde (fiil ya da sıfat + soru kelimesi içeren cümle) indirgeme yapılabilir. Önce bir iki örnek verelim, devamında bu örnekleri indirgeyelim ve daha sonra indirgemenin belli başlı kurallarını sıralayalım:

I don't know what I should do now.

I don't know what to do now.

I am not sure where I can spend my holiday.

I am not sure where to spend my holiday.

Belli başlı kurallar:

- 1) İndirgenecek bir isim cümlesinde, ana cümle ve yan cümlelerin (soru kelimesi içeren cümle) özneleri ya da birinin nesnesi ve diğerinin öznesi ortak olmalıdır.
- 2) İndirgenecek bir isim cümlesinde, yan cümle geniş/gelecek zaman yükü taşıyan bir yardımcı ya da model fiil içermelidir (will / can / may / must vs.).
- 3) Yan cümlede özne ve yardımcı ya da model fiil atıldıktan sonra kalan ana fiilden önce to mastarı kullanılmalıdır.

Not: İsim cümlelerinde indirgeme konusunu daha ayrıntılı öğrenmek isterseniz, 44. sorunun çözümüne bakınız.

Soru 25. ---- the weather was fine, I opened all the windows.

- A) As
- B) For
- C) Because of
- D) Since that

Çözüm 25. Doğru cevap **A**.

B: For bir birleşik cümle ortası bağlacıdır ve sebebine işaret ettiği olayın (sonucun) kendisinden önce yer almasını ister:

I opened all the windows, **for** the weather was fine.
(✓)

I opened all the windows: sonuç
the weather was fine: sebep

C'yi seçerseniz;

Because of the weather, ...

der ama gerisini getiremezsiniz. Çünkü because of isme bağlanır, bir tam cümleye değil. Fakat bu durumdan kurtulmanın da bir yolu vardır elbet:

Because of the fine weather, I opened all the windows.

Ya da of edatı olmaksızın, because birinci cümleden önce yer alabilir çünkü because = as'dir:

Because the weather was fine, I opened all the windows.

D: Since bir bağlaç olarak asla that (ki o da bir bağlaçtır) ya da başka bir bağlaçla birlikte kullanılamaz. Ancak that atılırsa bir doğru cevabımız daha olur:

As=Because=Since the weather was fine, I opened all the windows.

Since’i, kendisinden sonra başka bir bağlaçla birlikte görebileceğiniz özel bir durum:

Since when have you been living in Antalya?
Ne zamandan beri Antalya’da yaşıyorsunuz?

Örnek soru cümlesinde since aslında bağlaç değil, zaman zarfı görevindedir. Dolayısıyla bu örnekte bile iki bağlaç yan yana gelmiş, diyemeyiz.

Soru 26. I saw Mary ---- the village.

- A) to walk towards
- B) to walk against
- C) walking towards
- D) walking against

Çözüm 26. Doğru cevap **C**.

B ve D: Bu kız, yani Mary, köye savaşa mı gidiyor?

The guerillas are fighting against the **national army** (ülkenin silahlı kuvvetleri).

This is against the law (kanun).

She was married against her will (rıza).

Köye doğru giderken Mary’nin herhangi bir kötü emel taşıdığına dair bir bilgi verilmediğine göre, B ve D seçenekleri elenmelidir.

C: See somebody doing something: birini bir şey yaparken görmek hem bir kalıptır, hem de bir zarf cümlesinin indirgenmiş halidir:

Cümlelerin indirgeme öncesi hali (tam açılım):

I saw Mary **while she was** walking towards the village.

Zaman bağlaçlı zarf cümlesinin indirgenmiş hali:

I saw Mary walking towards the village.

İndirgemedeki izlenen yol:

- 1) Bağlaç atılır çünkü bağlacın taşıdığı yapıyorken / ediyorken anlamını –ing fiil tek başına üstlenilir.
- 2) She atılır çünkü walking eylemi doğrudan Mary’ye bağlanınca öznenin (yürüme eylemini yapan kişinin) kim olduğu anlaşılacaktır.

3) Yardımcı fiil was atılır çünkü herhangi bir cümlede bir yardımcı fiil bulunmasının nedeni o cümledeki öznenin varlığıdır. Yani yardımcı fiil özne varsa vardır, yoksa yoktur. She öznesini attığımızı göre, was yardımcısına da artık gerek kalmaz.

4) Ana fiil (walking) zaten –ing formda olduğu için değişmeden kalır (-iken; örn: I saw her dancing. Onu dans ederken gördüm.)

Önemli Not: A seçeneğinde verilen to V₁ fiil ile nasıl bir cümle türünde indirgeme yapılabileceğini anlamak için 24. sorunun B seçeneğine geri dönünüz.

Soru 27. Sally didn't put in ---- water.

- A) no
- B) so much
- C) enough of
- D) few

Çözüm 27. Doğru cevap **B**.

A'daki no any olmalıydı. İki olumsuz yan yana gelmez (didn't ve no).

Sally didn't put in any water.

B: Sayılamayan isimlerle birlikte ve olumsuz cümlelerde much kullanabileceğimizi 9. soruda uzun uzadıya açıklamıştık.

I didn't drink so much tea last night. But I still had difficulty to sleep.

Bu örnekten sonra sizleri daha fazla uğraştırmayalım. Sadece soru cümlesinin so much ile birlikte verdiği anlamı -biraz da kurgu katarak aktarmaya çalışalım:

- Sizin yanışınız var. Evet, Sally yemeğe epey su koydu ama abarttığınız kadar da değil. O kadar da çok (so much) su koymadı.

C: Eğer suyu belirleyecek, onu alelâde musluk suyundan ayıracak bir tanımlayıcı bulabilirsek, C doğru cevap olabilir:

...enough of that water / ...enough of the cold water

Aksi takdirde enough + of ile hiçbir işlem olmaz.

D: Few sayılabilen isimlerle kullanılır ve yok denecek kadar az miktarlara işaret eder:

We have few students left. We had better close down (kapatmak, ticari faaliyetine son vermek) the course.

ya da

We have so few students left that we had better close down the course.

Soru 28. ---- like ice-cream.

- A) Every children
- B) Every child
- C) All of children
- D) All children

Çözüm 28. Doğru cevap **D**.

A ve B'de every belirteci (bir tür sıfat) tekil fiil ister (likes).

Every child likes ice-cream.

Not: Children çoğul bir isim olduğu için A seçeneği ikinci kez hatalıdır.

C'de, bir önceki soruya benzer bir durum var. All of çocuklar isminden önce yer alacaksa, onları diğer bir grup çocuktan ayıracak demektir.

All of the children in my class like ice-cream.

Eğer çocuklardan genel olarak bahsediyorsak, o zaman of'a ne gerek var?

All children like ice-cream.

Bütün çocuklar dondurma sever. (Çocuklar haklı. Dondurmayı kim sevmez ki!)

Soru 29. When you go abroad, do you ---- take your passport?

- A) have to
- B) ought to
- C) need
- D) must

Çözüm 29. Doğru cevap **A**. (abroad: yurt dışı/dışına/dışında)

A: Have to bir ana fiil olarak çalışır ve geniş zaman olumsuz ve soru cümlelerinde do/does yardımcılarından yararlanır:

I don't have to work on Sundays.

Does an autistic (otistik) child have to be taught separately (ayrı)?

B ve D: ought to ve must model fiilleri do yardımcı fiiline gerek duymazlar:

Do you must/ought to go? (x)

I **don't** must/ought to go. (x)

Must you go? / Ought you to go? (✓)

I mustn't go. / I oughtn't to go. (✓)

When you go abroad, ought you to take your passport / must you take your passport?

C: Need kendisinden sonra başka bir fiile bağlanıyor ve olumlu bir soru cümlesi içinde yer alıyorsa, iki alternatifle karşılaşabiliriz (mutlaka bkz. 10. soru/A):

Do you need **to** take your passport?

Need you take your passport?

Benzer şekilde, olumsuz bir cümle ya da soruda need, kapısını iki alternatifte birden açabilir:

Don't you need **to** take your passport?

Needn't you take your passport?

Ancak cümlede need dışında bir fiil yoksa alternatif sayısı her iki cümle türünde de teke düşer:

Don't you need an umbrella?

Needn't you an umbrella????

Don't you need a passport?

Needn't you a passport????

29. soru için sonsöz:

- 1) Soru cümlesinde kullanılan you şahsı, karşınızda konuştuğunuz kişiye değil, genel olarak bütün insanlara işaret eder (general you). Buna göre, soru cümlesinin Türkçeye aşağıdaki gibi çevrilmesi zorunludur:

Yurt dışına çıkıldığında, pasaport taşınması / taşımak zorunlu mu?

- 2) Bir an için 29. soruda, doğru cevap have to'ya ek olarak ought to, need ve must model fiillerinin de yukarıda açıkladığımız bütün kurallara uygun verildiğini varsayalım:

When you go abroad, ----?

- A) do you have to take your passport
B) ought you to take your passport
C) do you need to take your passport (= *ya da* need you take your passport)
D) must you take your passport

Şimdi bütün seçenekler gramer kuralları açısından hatasız kurulmuş zorunluluk kipleri içeriyor. Peki, cevap değişiyor mu? Hayır, değişmiyor. Cevap yine A. Çünkü soru cümlesinde bir otoritenin (devlet vs.) zorunlu kıldığı bir işten söz edilmektedir. Yani yapılacak iş, siz öyle düşündüğünüz için zorunlu olmamıştır. Sizin dışınızda/üstünüzde bir kurumun vs. koyduğu bir kanun/kural nedeniyle zorunlu hale gelmiştir. Özetle, soru cümlesinde dışarıdan gelen bir zorunluluk vardır ve bu tür zorunlulukları en güzel have to anlatır.

I must visit my mother.

Annemi ziyaret etmeliyim. (içerden gelen zorunluluk)

I have to visit my mother-in-law.

Kaynanamı ziyaret etmeliyim. (Dışarıdan gelen zorunluluk! 😊)

Soru 30. You don't need your hat. ---- .

- A) Put off it!
B) Put it off!
C) Take off it!
D) Take it off!

Çözüm 30. Doğru cevap **D**.

A ve B: put off: ertelemek

Teacher, can you put off the exam?

Ayrıca A seçeneği, zamir (it) phrasal verb'den sonra yer aldığı için de hatalıdır. Biz buna dilbilgisinde word order/sözdizimi hatası, diyoruz.

put off **it** (x)

put **it** off (✓)

C'de yine word order bozuk.

D: take off: (giyim eşyası için) çıkarmak, (uçak için) kalkmak

The plane took off smoothly (sorunsuz/pürüzsüz).

Soru 31. "How many elephants did you see?"

"----."

- A) None
B) No one
C) Not many ones
D) No many

Çözüm 31. Doğru cevap **A**.

A: Soruyu ve doğru cevabı alt alta yazalım ve kısa bir değerlendirme yapalım:

- How many elephants did you see?

- None. (= I saw none. = I saw no elephants.)

Eşitlikleri incelediğimizde, none belgisiz zamirinin no+isim yerine geçtiği anlaşıyor. Cümlede olumsuz fiil kullanmak şartıyla, none ya da no yerine any de kullanılabilir:

I didn't see any. = I didn't see any elephants.

None zamirini tek başına kullanıp cümleyi bitirebilmiştik (bkz. A seçeneğinin giriş açıklaması). Peki, aynı kısaltmayı any için de yapabilir miyiz?

- How many elephants did you see?

- **Any.**

Hayır, çünkü any özne görevinde olumsuz anlam taşıyan bir cümlenin başında yer almaz.

Any worker would like to be sacked.

No worker would like to be sacked.

Hiçbir işçi işten atılmaktan hoşlanmaz.

B: No one (hiç kimse) belgisiz zamiri ancak insanlar için kullanılabilir:

No one liked the taste of the meal (yemek).

C: Not many **ones** ifadesini biraz inceleyelim. Bakalım, neler çıkacak?

- How many elephants did you see?

- Not many **ones**.

'Not many ones. / Fazla olanları değil (Fazla olanları görmedim)' ne demek? Evet, ones zamiri herhangi bir çoğul unsurun (ismin) yerine geçmek üzere kullanılabilir. Ancak bu zamiri miktar belirleyici bir sıfatla (many) niteleyemezsiniz. Bu durumu güzel bir örnekle açıklamaya çalışalım:

Diyelim ki, belli bir dükkânda gördüğümüz gömleklerden övgüyle söz ediyoruz:

1. cümle: We have seen a lot of **shirts** today.

2. cümle: But we noticed that **the stylish** (albenili / şık) **shirts** were all in Ender's (Ender mağazası anlamında).

3. cümle: And **the stylish shirts** were reasonably (makul, uygun) priced.

İlk cümlede zaten shirts ismi geçtiği için ikinci cümleyi, shirts yerine ones zamirini kullanarak tekrar yazalım:

...But we noticed that **the stylish ones** were all in Ender's.

Üçüncü cümlede gömlekler yerine yine ones zamirini kullanabiliriz:

... And **the stylish ones** were reasonably (makul, uygun) priced.

Ya da mavi ifadeyi olduğu gibi çıkartıp yerine sadece they zamiri kullanabiliriz:

... And **they** were reasonably (makul, uygun) priced.

Bu işlemin ardından herhalde şöyle bir soru sormak aklınıza gelmez, hatta bu soruyu saçma bulabilirsiniz:

They zamirinden önce **many** miktar belirleyicisi kullanılabilir mi?

... And **many they** were reasonably (makul, uygun) priced.

Bu soruya olumsuz cevap vereceğinizden eminiz. Ancak belki bunun nedenini açıklamakta zorlanabilirsiniz. Biz size yardımcı olalım. İsimlerin miktarından söz edebiliriz (two girls, some boys vs.). Fakat isimlerin yerine geçen zamirlerin miktarı olmaz (two shes, some hes vs.). O halde, incelemekte olduğumuz C seçeneğinin (Not many ones) sonunda verilen ones zamirine yer yok. Eğer atılırsa, soruda ikinci bir doğru cevap çıkar:

- How many elephants did you see?

- Not many (= Not many elephants).

Çünkü many, miktarını belirlediği ismin yerine geçebilir. Yeter ki, bir önceki cümlede bu isim açıkça belirtilmiş olsun. Yukarıdaki soru cümlesinde elephants ismi geçtiğine göre, cevapta many elephants yerine kısaca many miktar belirleyicisini kullanabiliriz.

D seçeneği, 'No many - Yok çok' diyerek Tarzancaya geçiş yapmış. Gerek no gerekse many zamir görevindedirler. İki cambaz bir ipte oynamayacağına göre, ikisinden biri 'ikilemelidir'.

D seçeneğinde yer alan no belirticisine bir 't' harfi eklersek (Not many.), çıkan sonuç gayet güzel işimizi görür:

- How many elephants did you see?
- Not many. = Not many elephants. = I did not see many elephants.

Not: Dikkat ettiyseniz, C ve D seçeneklerinde yaptığımız küçük değişiklikler, bizi aynı sonuca ulaştırdı:

C: (Not many ones → Not many)

D: (No many → Not many)

C'de ones zamirini kaldırdık. D'de ise t harfi eklediğimiz no zamirini, olumsuz anlam veren not zarfına dönüştürdük. Böylece C ve D seçeneklerinde aynı sonuca ulaştık ve incelediğimiz 31. soruda doğru cevap sayımız üçe çıkmış oldu.

Soru 32. We're going ---- car.

- A) in France in John's
- B) in France by John's
- C) to France in John's
- D) to France by John's

Çözüm 32. Doğru cevap **C**.

A ve B: İstikameti to gösterdiğine göre, A ve B yanlış seçeneklerdir.

One day we shall all go to where we belong.

D: By genel anlamda vasıtalarla işaret ettiği ve John'un arabası diye genel bir vasıta türü mevcut olmadığı için D seçeneği yanlıştır. Ancak tek başına by car denseydi cevap doğru olurdu.

We're going to France by car. (genel vasıta türü)
We're going to France in John's car. (özel bir vasıta)

We travelled by plane. (genel vasıta türü)
We travelled on a Turkish plane. (özel bir vasıta)

Soru 33. It's dark without the lights. Let's ----.

- A) switch on them
- B) turn them on
- C) to turn on them
- D) to switch them on

Çözüm 33. Doğru cevap **B**.

A: Them zamiri switch on phrasal verb kelime grubunun arasına girmelidir:

Let's switch them on.

Ancak them zamirini bir kenara bırakıp yerine geçtiği asıl ismi alırsak, bu zorunluluk ortadan kalkar:

Let's switch the lights on.

ya da

Let's switch on the lights.

switch on= turn on (ışık vs.) açmak, yakmak

Dikkat: Musluğu açmak/kapamak için sadece turn on/off kullanınız. Ama elektrik her ikisiyle de ifade edilebilir (turn on/off = switch on/off).

C ve D Let, to istemez. Bu nedenle C ve D yolcu.

Bir öğrencinin rüyasından:

- Will the teacher let us cheat (kopya çekmek) in the exam?

Soru 34. What time does the train ---- Bristol?

- A) arrive into
- B) come at
- C) go into
- D) get to

Çözüm 34. Doğru cevap **D**.

A'daki into edatının to'su fazla ve Bristol'un içine varmak gibi sakat bir çeviriye yol açıyor.

Arrive'in at alması daha alışılmış bir durum. Ancak coğrafi yer isimleri söz konusu olduğunda bu fiil, in edatını tercih eder (örneğin, arrive in London).

Bina, merkez, istasyon, karar vb. isimlerde ise in edatı, bayrağı at edatına devreder:

arrive at London Airport

arrive at a decision: karara varmak

B: Come, at yerine to preposition'ı almalıydı. Ancak bu durumda dahi come fiili pek tercih edilmezdi. Çünkü bir İngiliz herhangi bir vasıtanın varış saatini come fiili ile sorgulamaz. Varış zamanı için arrive/get, kalkış zamanı için leave fiilini tercih eder:

What time does the train leave for London?

Londra treni kaçta kalkacak?

Bir önemli ayrıntı: İncelemekte olduğumuz 34. soruda yine de come fiilini kullanmak isterseniz, o esnada mutlaka Bristol'da olmalısınız:

Tren Bristol'a ne zaman geliyor?

C: go into: 1) (ayrıntıya vs.) girmek; 2) incelemek; 3) (matematikte) bölünmek

- 1) Please, don't go into details. Just tell us the facts (olanlar/gerçekler).
- 2) The police went into the man's story to see if he was telling the truth.
- 3) 3 goes into 9, 3 times. / 2 won't go into 7. (9'da 3, 3 kere var. / 7, 2'ye bölünmez.)

D: get to: (bir yere) varmak/ulaşmak

He got to the meeting later than usual.

Soru 35. How ---- here?

- A) long you stay
- B) often you stay
- C) long are you staying
- D) often are you staying

Çözüm 35. Doğru cevap **C**.

A ve B kural dışı ve Tarzanca sorular:

How long you stay here?

Var sen burada ne kadar kalmak?

A ve B seçeneklerindeki hatalı soruları düzeltirsek:

A: How long have you been staying here?

Ne kadar zamandır buradasınız? *ya da* Ne kadar zamandır burada kalıyorsunuz?

B: How often do you stay here?

Bu (yazlık evde vs.) ne kadar sık kalıyorsunuz? / Bu (yazlık eve vs.) ne kadar sık geliyorsunuz?

C: Lütfen dikkat ediniz: C seçeneğinde kullanılan present continuous tense şu an meydana gelmekte olan bir eyleme işaret etmiyor. Çünkü şu an devam etmekte olan bir olay için how long (ne kadar süredir) sorusunu soramazsınız. Eğer how long sorusu, anlamına uygun bir şekilde geçmişte başlamış ve halen devam etmekte olan bir eylemin süresini sorguluyor ise, present perfect continuous tense'in kapısını çalmamız gerekir (bkz. A seçeneği):

How long have you been living in İstanbul?

Eğer how long sorusu, gelecekte yapılması planlanmış bir işin ne kadar süre boyunca devam edeceğini sorguluyor ise, present continuous tense ya da simple future tense doğru seçim olacaktır:

How long will you stay / are you staying in Edirne? Edirne'de ne kadar kalacaksınız / kalmayı planlıyorsunuz?

D seçeneğinde verilen often sıklık zarfı geniş zamanı akla getiriyor (bkz. B).

How often do you stay in your summer house?

Soru 36. Everybody ---- in bed.

- A) has to spend some time
- B) have to spend some time
- C) has to spend sometimes
- D) have to spend sometimes

Çözüm 36. Doğru cevap **A**.

B ve D: Everybody çoğul anlam verir (herkes) ama tekil yapıdır. Bu nedenle, B ve D have çoğul fiilinden ötürü yolcu oluyorlar.

C: sometimes: bazen, zaman zaman, ara sıra

Everybody has to spend **sometimes** in bed.

Herkes uykuya/dinlenmeye **bazen** ayırmalıdır. (Ne ayırmalıdır? Bunu söyleyeni gruptan ayırmalıdır. Başkalarına kötü örnek olmasın diye.)

O halde, bazen yerine, "biraz zaman"ı karşılayacak some time'ı seçmeliyiz.

Everybody has to spend some time in bed.

Herkes uykuya/dinlenmeye biraz zaman ayırmalıdır.

Soru 37. These are nice apples. How ---- in a kilo?

- A) much are there
- B) many are there
- C) much are they
- D) many are they

Çözüm 37. Doğru cevap **B**.

A: Much, many olmalı.

How many (potatoes) are there in a kilo?

Bir kiloya kaç tane (patates) geliyor? / Bir kiloda kaç tane (patates) var?

C'nin doğru olabilmesi için hayli evrim geçirmesi gerekiyor. Önce aşağıdaki soru kalıbını hatırlayınız.

How much is a kilo of potatoes? (Patatesin kilosu kaç para/lira?)

Eğer 37. soruda ille de are kullanacaksanız, kilo'yu atmalısınız:

How much are the potatoes?

ya da

How much are they?

Not: Malın sayısı değil, fiyatı sorulduğu için böyle bir soruda much ve are yan yana gelebilir:

How much are the oranges?

Portakal/Portakallar ne kadar?

Fakat incelediğimiz 37. soruda işin içine **in a kilo** ifadesi girmiş. Bu durumda, "Bir kiloda kaç tane var?" anlamı ortaya çıkar. Varlık-yokluk anlatmak ise, there is / there are öznesinin ilgi alanına girer. (there: preparatory subject: kendi başına iş yapmayan ama bir cümlelinin kurulmasını sağlayan özne [hazırlık öznesi]).

How many (potatoes) are there in a kilo?

There are 5-7 (potatoes) in a kilo.

Yukarıdaki örnek soruda malın fiyatı değil, sayısı sorulduğu için much ve are asla yan yana gelemez.

Soru 38. Paul's ill, so he ---- a doctor tomorrow.

- A) is going to be visit
- B) goes to meet
- C) is going to see
- D) goes to tell

Çözüm 38. Doğru cevap **C**.

A'nın doğru olabilmesi için biraz estetik yapmamız gerekiyor. Bunun için de ya be fiilini kaldırmalıyız;

...he is going to visit a doctor tomorrow.

ya da kulağa pek hoş gelmemekle beraber, visit fiiline -ed takısı ekleyip (3. hal) ardından da by edatını kullanmalıyız:

...he is going to be visited by a doctor. (...bir doktor tarafından, örneğin evinde ziyaret edilecek.)

B ve D seçenekleri, tomorrow zaman zarfıyla uyumlayan simple present tense'te çekilmişler.

Aslında simple present tense tarifeli işleri (timetabled events) anlatmak için gelecek zaman görevi üstlenebilir:

Our guest's train arrives at 11.45. / Misafirimizin treni saat 11.45'te varacak.

The autumn (sonbahar) term in our university starts on 20th September. / Üniversitemizde güz dönemi 20 Eylül'de başlayacak.

Ancak 38. soruda örneklerdekine benzer tarifeli bir işten söz edilmiyor. Lütfen randevu alarak yapacağınız bir ziyareti tarifeli bir iş olarak düşünmeyiniz.

B seçeneğinde ayrıca meet (buluşmak) fiili de sıkıntı yaratıyor! Hastane dar gelmiş de Paul doktorla, Kordonboyu'nda mı buluşacak?

Aşağıda, D seçeneğini doğru cevap haline getirmeye çalıştık. Epey uğraştıktan sonra biraz adam edebilmeyi başardığımızı sanıyoruz:

Paul is ill, so he is going to tell a doctor about it (= his illness) tomorrow.

Bu ifadeyi, özellikle anlatılması zor sağlık sorunları olan bir yakınımızı/arkadaşımızı doktora gitmesi için cesaretlendirmek istediğimizde tercih ederiz:

Don't be ashamed (utanmak) to tell a doctor about your problem.

Soru 39. How ---- from Leeds to Liverpool?

- A) far is there
- B) long is there
- C) far is it
- D) long way is

Çözüm 39. Doğru cevap **C**.

A 'Ne kadar uzak vardır?' diye soruyor.

B ondan da beter: 'Ne kadar uzun vardır?'

Öğrenmek istediğiniz aşağıdaki bilgi ise,

Leeds Liverpool arası ne kadar çekiyor / kaç saat sürüyor?

kullanmanız gereken long zarfı ve take fiilidir:

How **long** does **it take** to travel from Leeds to Liverpool?

It takes two hours (to travel from Leeds to Liverpool).

Yukarıdaki örnek soruda ya da buna verilen cevapta, uzaklık yerine geçen **it** öznesidir. Bu öznenin; hava, yağmur, kar vs. için de kullanılabildiğini hatırlayınız.

It is hot today.

It rained a lot yesterday.

Herhalde bu cümleleri aşağıdaki gibi çevirmezsiniz:

O, bugün çok sıcak.

O, dün çok yağdı.

"Hayır. Yukarıdaki İngilizce cümleleri bu şekilde Türkçeye çevirmem" diyorsanız, introductory it öznesinin görevini de biliyorsunuz demektir. It öznesi sahneye çıktığında sadece bir sunucu gibi sunum/takdim yapar, ama kendisi şarkı söylemez yani gerçek anlamda bir iş yapmaz. Sadece bir cümlelerin kurulmasına/başlamasına öncülük eder. Bilimsel makalelerde bu tür cümlelere çok iş düşer:

It is claimed that... (İddia edilmektedir ki...)

It is known that... (Bilindiği üzere, ...)

C: Doğru cevap C seçeneği soruyu şu şekilde sormuş:

How far is it from Leeds to Liverpool?

Bu sorunun cevabında mesafeyi doğrudan verebiliriz (örneğin, It is 5 km.). Ya da yalnızca uzak demekle yetinebiliriz;

It is a long way.

Ancak long sıfatından yararlanarak, D seçeneğindeki gibi bir soru cümlesi kuramayız:

How **long way is** from Leeds to Liverpool? (x)

Uzaklıklar far ile sorulur:

How far is it from İstanbul to Ankara by train?

Bir yolculuğun süresini öğrenmek için ise, long zarfı ve take fiilinden yararlanırsınız (bkz. B seçeneği):

How **long** did **it take** you to travel from İstanbul to Antalya by plane?
It **took** me an hour.

Soru 40. She's ---- singer in England.

- A) most known
- B) the most known
- C) most famous
- D) the most famous

Çözüm 40. Doğru cevap **D**. (famous: ünlü, meşhur)

A ve C: Superlative degree (en üstün derece/en üstünlük derecesi) the artikeli ister (the best, the biggest vs.). A ve C bu nedenden ötürü kaybediyor.

B seçeneği (the most known) bu haliyle pek bir şey ifade etmiyor. Çünkü iyi bilinen/taninan sıfatının birinci derecesi well-known'dur. İkinci derecesi better-known ve buradan hareketle varılacak son nokta ise the most known değil, best-known sıfatıdır.

İstanbul is one of the best-known (en çok bilinen/taninan) cities throughout the world.

Meraklısına not: Informal (resmi olmayan) bir tarzda konuşur ya da yazarken en üstünlük derecesine ait the artikeli kullanılmayabilir:

- Hey boys, which of you is (the) strongest?

Aşağıdaki örneklerde ise the artikelinin kullanımı hatalıdır, çünkü örneklerde adı geçen şarap ya da insan yine kendisiyle karşılaştırılmıştır. Yani, üyelerinden herhangi birini en üstünlük derecesinde niteleyebileceğimiz belli bir grup şarap ya da insan söz konusu değildir.

This wine is best when served at 16° C.
He's worst when he drinks.

Sonsöz: Bu açıklamalardan sonra soru cümlesini tekrar inceleyerek şöyle düşünebilirsiniz:

- "She's ---- singer in England." diyen kişi informal bir tarzda konuşmuş olabilir. O halde kurduğu cümlede the artikeli kullanmayabilir ve bu da yanlış olmaz."

She's **most famous** singer in England. (x)

Maalesef yanlış olur. Çünkü burada most famous sıfatını izleyen bir isim (singer) var. İsimler, a/an/the vb. bir belirteçle mutlaka tanımlanmak ister. Bu da, C seçeneğinde the artikelinin kullanımını zorunlu kılıyor.

She's **the most famous** singer in England.

Soru 41. ---- doing homework.

- A) No every student enjoys
- B) No every student enjoy
- C) Not every student enjoys
- D) Not every student enjoy

Çözüm 41. Doğru cevap **C**. (Bkz. soru 36)

A ve B: No hiçbir; every ise hepsi demek. O halde hangisi? Bu ikilinin yan yana gelemeyeceği açık.

C: Not every student enjoys doing homework.

Her öğrenci ödev yapmaktan hoşlanmaz. = Bazıları hoşlanır, bazıları hoşlanmaz. (Aslında hiçbirisi hoşlanmaz 😊.)

Ancak cümlelerin verdiği anlamdan yola çıkarak:

Every student doesn't enjoy doing homework.

diyebileceğinizi sanmayınız. Both ve all nasıl olumsuz bir cümlede kullanılamıyorsa, every de kullanılamaz. Bunun yerine isterseniz, aşağıdaki cümleyi kurabilirsiniz:

Few students enjoy doing homework.

D: Every'den ötürü enjoy -s takısı istiyor. Bu da sadece C'de var.

Soru 42. My mother usually has ---- bed.

- A) the breakfast in
- B) breakfast in
- C) the breakfast in the
- D) breakfast in the

Çözüm 42. Doğru cevap **B**.

A ve C: Yemekler, olağandışı bir özellikleri olmadığı sürece the almazlar.

This morning we ate breakfast late.

Ancak özel bir kahvaltıdan söz ediliyorsa, iş değişir ve **the** artikeli zorunlu hale gelir:

The breakfast we had at Hilton was excellent.

B: Doğru cevabı bulabilmek için biraz artikel bilgisine ihtiyacımız var. Yatağınız, her akşam içinde yattığınız ve sizin için belirgin bir özelliği bulunmayan, evde olmasını kanıksadığınız bir eşyadır. Bu nedenle, the artikeli ile tanımlanması/tarif edilmesi gereksizdir:

I am in bed. (Yatıyorum/Yataktayım.)

Ancak yatağınızı örneğin, sırt ağrısına neden olduğu için değiştirmek isterseniz;

I am going to change **the** bed.

diyebilme hakkını elde edersiniz. Çünkü bu durumda değiştireceğiniz şeyi (= yatağı) belirleme ihtiyacı duyarsınız.

Soru 43. Beryl isn't going to the dance. ---- .

- A) Neither Pat is
- B) Pat isn't too
- C) Pat also
- D) Nor is Pat

Çözüm 43. Doğru cevap **D**.

Olumsuz ekleme zarfı neither ya da nor, cümlelerin devrik yapıda kurulmasını gerektirir. Bu nedenle, A'daki yardımcı fiil is öznenin önce yer almalı:

Neither is Pat.

B ve C'deki too ve also zarfları ise ancak olumlu ekleme yapabilirler:

- Ben is flying to Rome.
- Pat is, too. (Virgül kullanılmayabilir.)

Ancak bu örnekte also zarfı ciddi sorun çıkarır. Birincisi, also kısaltmaya izin vermez:

- Ben is flying to Rome.
- Pat is **also**. (= Ya da **Also** Pat is.)

Buradan hareketle, cümlelerin aşağıdaki gibi düzelebileceğini düşünebilirsiniz:

- Pat is **also** flying to Rome.

O zaman da also'nun neden olduğu ikinci sorunla tanışmış olursunuz. Gramer yapısını, yukarıdaki örnekte olduğu gibi, düzeltseniz bile, ne yazık ki bu cümleyi battığı çamurdan çıkartamazsınız. Çünkü also zarfı farklı öznelerle ait aynı unsurları bir araya getiremez. Örneğin, bir ailede hem anne hem baba İngilizce öğretmeni ise (farklı özneler), also bu ikilinin mesleklerinin aynı olduğunu anlatamaz:

The mother is an English teacher.
The father is **also** an English teacher.

Farklı (hatayı) tam olarak anlayabilmek için also içeren bu cümlelerin çevirisinde 'aynı zamanda' zarfını kullanınız:

Anne İngilizce öğretmeni.
Baba **aynı zamanda** İngilizce öğretmeni.

Doğru yapıyı, ikinci cümlelerin sonuna too zarfı ekleyerek kurabiliriz:

The mother is an English teacher.
The father is an English teacher, **too**.

Anne İngilizce öğretmeni.
Baba da İngilizce öğretmeni.

Also, aynı özneye ait farklı unsurları bir araya getirirken işe yarar. Aşağıdaki örneği çok dikkatle inceleyiniz:

The mother is an English teacher.
She **also** teaches French.

Anne İngilizce öğretmeni.
O, **aynı zamanda** Fransızca dersleri de veriyor.

Demek ki annenin (yani aynı öznenin) birinci mesleğinden farklı ikinci bir işi daha olduğunda also zarfını kullanabiliyoruz. Bu durumda ise too zarfı hatalı oluyor. Çünkü özneler aynı:

The mother is an English teacher.
She teaches French, **too**.

Farkı (hatayı) tam olarak anlayabilmek için too içeren bu cümlelerin çevirisinde öznenin sonra hemen 'de/da' bağlacı kullanınız:

Anne İngilizce öğretmeni.
O **da** Fransızca dersleri veriyor.

Çünkü too zarfı, özneler farklı meslekler aynı ise ekleme yapabiliyor. Burada ise tam tersi bir durum söz konusu: Özneler aynı, meslekler farklı.

Not: Yaptığımız açıklamada kişilerin (öznelerin) mesleklerini örnek olarak aldık. Ancak siz, aynı cümleleri kişilere (öznelere) ait başka bir nesne üzerinde kurmayı deneyebilir ve sabırla yaptığımız açıklamaları dikkate alarak yanlışların neden yanlış, doğruların ise neden doğru olduğunu anlamaya çalışabilirsiniz. İlk örnek bizden:

Mike has a Volvo.
Mary has a Volvo, **too**.

Mike has a Volvo.
Mike **also** has a Mercedes.

Mike has a Volvo.
Mary **also** has a Volvo.

Mike has a Volvo.
Mike has a Mercedes, **too**.

Soru 44. Who taught you ---- a car?

- A) driving
- B) to drive
- C) riding
- D) to ride

Çözüm 44. Doğru cevap **B**.

A: Birisine bir şey yapmasını öğretiyorsanız, o kişi, öğrettiğiniz işi/eylemi önce öğrenecek, daha sonra yapabilecektir. Örneğin, bir hocanın oğlunuza bir müzik aleti çalmayı öğrettiğini düşünelim. Yeteneğine ve ayrılan süreye göre, oğlunuz bu aleti belki bir yıl, belki de iki yıl sonra iyi bir şekilde çalmaya başlayacaktır. O halde, birine bir şey yapmasını öğretmek geleceğe yöneliktir. Hedefiniz gelecekse, tercihiniz gerund (ortaç fiil - playing) değil, infinitive (mastar fiil - to play) olmalıdır:

A music teacher is teaching my son to play the guitar.

Kalıp: teach somebody to do something

Buradan çıkan sonuca göre; geleceğe yönelik yük taşıyan öğrenmek, öğretmek, istemek, ummak, amaçlamak vb. fiiller kendilerini izleyen ikincil fiilleri infinitive (to V₁) halde isterler:

I hope to pass the exam.
The manager wants to talk to you. (Kötü haber olabilir ☹.)
We would like to give her a present for her birthday.
The authors aim to find a solution for... (Makalenin yazarları, ...konusunda bir çözüm bulmayı amaçlamaktadır.)

Gelecek yükü taşımayan, daha ziyade genel duygu ve düşünceleri anlatan kimi fiiller de vardır. Örneğin; enjoy, love, hate, consider (değerlendirmek, düşünmek) bu gruba girerler ve kendilerini izleyen ikincil fiilleri gerund (Ving) halde isterler:

Do you **enjoy walking** in the rain?
I **hate** people **telling** me what to do. (Başkalarının bana ne yapmam gerektiğini söylemesinden nefret ederim.)
Last year I **considered moving** into a new house, but then I gave up the idea. (Geçen yıl yeni bir eve taşınmayı düşündüm [konuyu zihnimde değerlendirdim] fakat daha sonra bu fikirden vazgeçtim.)

Bazı işleri yaparken her zaman keyif alırsınız (örneğin yüzerken ya da tavla oynarken). Yani o işi ne zaman

gerçekleştirsek bundan mutluluk duyarız. Bu, gelecekte sadece bir defa yaşayacağımız bir mutluluk değildir. İşte bu nedenle, yukarıdaki ilk örnek cümlede kullandığımız enjoy fiili kendisinden sonra asla infinitive almaz (enjoy **to walk** in the rain), hep gerund ister (enjoy **walking** in the rain).

Gerund fiillerin karşımıza çıkabileceği bir durumdan daha bahsedelim: Devamlılık gösteren herhangi bir eylemin hissedildiğini, görüldüğünü, izlendiğini, bittiğini ya da bitirildiğini vs. anlatan feel, see, watch, finish, stop, complete gibi fiiller vardır. Bu fiiller, kendilerini izleyen ikincil fiilleri gerund (Ving) halde ister:

During the earthquake (deprem), I could **feel** the ground (yer) **moving** (hareket etmek) under my feet.

I **saw** our neighbour (komşu) **feeding** the stray (sokak) cats.

When the criminal (suçlu) noticed the policeman, he **stopped laughing**.

Have you **finished writing** the report?

Lütfen yukarıdaki son örneğe bakınız ve finish eylemini neden bir gerund fiilin izlemesi gerektiğini anlamaya çalışınız. Başladığınız ve/veya yapmaya devam etmekte olduğunuz (writing) bir işi bitirebilirsiniz (finish writing). Henüz başlamadığınız bir işi ise bitiremezsiniz. Ortada başlamış ve devam etmekte olan bir iş yok ki bitiresiniz! İşte bu nedenle, "Have you finished **to write** the report?" gibi bir cümle yapısı ile de asla karşılaşmazsınız. To write gelecek yükü taşır. "I hope to write a report / I'm planning to write an article (makale)" diyebilirsiniz. Çünkü henüz yazılmakta olan bir şey yoktur ve hedef geleceğe yöneliktir. Ancak devam etmekte olan bir iş ya da eyleme işaret ederken infinitive "yasak bölge"dir. Bunu size garanti edebiliriz.

Ana fikir: Yukarıdaki açıklamayı, **Introduction to Gerunds and Infinitives** yani **Ortaç ve Mastar Fiillere Giriş** dersi olarak düşünebilirsiniz. Bu kısa introduction, elbette konuyu bütünüyle anlamınızı sağlamayacaktır. Zaten yapılan açıklamaların amacı da bu değildir. Burada amaç, gerund ve infinitive fiilleri birbirinden ayıran **kırmızıçizgiyi** görmenizi yani olayın mantığını kavramanızı sağlamaktır. Bilinen yolları denerseniz; nedenini anlamadan, hangi fiilin kendisinden sonra to V₁, hangisinin ise Ving alacağını tek tek ezberlemek zorunda kalırsınız. Doğrusunu isterseniz, bu da hayli zahmetli ve sıkıcı bir iştir. Üstelik ezberlediğiniz bu fiillerle aranızda sağlam bir bağ oluşmayacağı için yarı yolda sizi terk ederler.

Oysaki yola çıkmadan önce hangi fiilin, hangi özelliğinden ötürü gerund ya da infinitive grup içinde yer alması gerektiğini öğrenirseniz, yolunuz hem kısalır, hem de keyifli hale gelir. "I enjoy studying gerunds and infinitives" diyebilecek noktaya geldiğinizde bu konuyu henüz tamamen öğrenememiş olabilirsiniz. Fakat bu noktada artık konu zihninizde yerli yerine oturmuş, decode edilmiş olur. Bu da, herhangi bir ders konusunun öğrenilmesi için çok önemli bir eşittir. Eşiği aşabilirseniz, rahat edersiniz. Aşamazsanız, o konu ne zaman karşınıza çıksa, irrite olur, sıkıntı yaşarsınız.

B: İncelemekte olduğumuz 44. soru, aslında bir isim cümlesinin kısaltılmış halidir:

Who taught you to drive a car?

ya da

Who taught you how to drive a car?

Aynı cümleyi biraz daha uzun haliyle görmek istersek, cümleye ortak özneyi ve yardımcı fiili de ekleyebiliriz:

Who taught you how you should/could drive a car?

Yukarıdaki üç alternatif cümle için ortak çeviri:

Size, araba sürmeyi (nasıl araba süreceğinizi / sürmeniz gerektiğini) kim öğretti?

Kim olduğunun önemi yok; bir kişi diğerine araba sürmeyi öğretmiş. O halde kim olduğumuzun önemi yok; biz de size isim cümlelerinde indirgemenin (reduction) nasıl yapılacağını/yapılması gerektiğini öğretilim:

We will teach **you₁** how **you₂** can/should make a reduction.

you₁: ana cümle zamiri (nesne görevinde)

you₂: isim cümlesi zamiri (özne görevinde)

İndirgeme Adımları:

1. Örnek cümlede you zamirlerinin ortak olduğunu görüyoruz. İster özne ister nesne görevi üstlenmiş olsun, ana cümledeki zamire (**you₁**) dokunamayız. O, yerinde kalsın. Ancak isim cümlesi yakasındaki you zamirini (**you₂**) atarsak, ana cümlede zaten aynısından bulunduğu için sorun çıkmaz. Yani ana

cümledeki zamirin (**you₁**) indirgenen cümledeki zamir (**you₂**) yerine geçtiği anlaşılır:

We will teach **you₁** how can/should make a reduction.

2. Fakat **you₂** öznesini atınca cümlelerin bütünlüğü bozuldu ve bizim inşaat biraz hasar gördü. Bunu düzeltmemiz yani cümle üzerinde biraz daha makyaj yapmamız lazım. Can ve should model fiillerdir (kip). Model fiil (can, must vs.) ya da yardımcı fiil (is/was/have vs.); fark etmez, iki tür de benzer özelliklere sahiptir ve özne için vardır. Yani bir özneye hizmet eder, onun için bir şeyler yaparlar. Örneğin, "The baby is sleeping" cümlesinde is yardımcı fiili bebeğin uyuduğunu söylememize yardımcı olur. The baby giderse, is yardımcısının o cümlede yardım edebileceği kimse kalmaz. O halde şunu anlıyoruz: Evin efendisi (cümlelerin öznesi) yoksa, hizmetçilere (yardımcı fiillere) de yol görünüyor:

We will teach **you₁** how make a reduction.

3. Bir dakika! Hâlâ bir sorun var. Model fiiller gidince, bu defa da isim cümlesinin ana fiili (make) öksüz kaldı. İndirgeme öncesi cümlede make, can/should model fiillerinin çekim etkisi altındaydı ve V₁ halde duruyordu. Çünkü model fiiller kendilerini izleyen ana fiilleri V₁ halde isterler (I can **speak** [V₁] English. / She may **help** [V₁] us. / You must **listen** [V₁] to the doctor. vs.). Biz, model fiilleri cümleden atınca make, bu fiillerin etkisinden kurtuldu ve serbest kaldı. Bir fiilin serbest kalması demek, onun kök fiil haline dönmesi demektir. Yani make fiili artık ya gerund (making) ya da infinitive (to make) olacak. Biz infinitive'i tercih etmek zorundayız çünkü ana cümledeki teach geleceğe yönelik bir fiildir (bkz. yukarıda A seçeneğinin açıklaması):

We will teach **you₁** how to make a reduction.

4. Aslında bu haliyle cümle çok güzel. Hiçbir kusuru, hiçbir eksiği yok. Ancak madem bahar temizliğine başladık ve evdeki gereksiz eşyaları atıyoruz, acaba bağlaç görevindeki how soru kelimesinden de kurtulabilir miyiz? Öğretmek fiiline bağlı olduğumuz için "Evet, kurtulabiliriz." Birisine, bir şeyin nasıl yapılacağını öğretirsiniz. Ya da birisine, bir şey yapmayı öğretirsiniz. İkisi de aynı kapağa çıkar.

Hatta teach fiiline benzer şekilde, learn ve show da bu tür bir indirgemeye itiraz etmez:

The nestling (kuş yavrusu) is learning how to fly.
= The nestling is learning to fly.

Ancak bildiğiniz gibi, "Her kuşun eti yenmez!" Örneğin, "I know how to swim" cümlesinde how soru kelimesini atamazsınız. Türkçesi size doğru görünse bile yapamazsınız. O halde 4. adımdaki son indirgemeyi (how soru kelimesinin atılması) her fiille denemeye kalkmayınız. What, where, why gibi soru kelimelerinde ise bunu aklınızdan bile geçirmeyiniz (I know what to say. ≠ I **know to say**). Bu hak, belirli fiillerle birlikte sadece how soru kelimesine verilmiştir. Artık indirgemeye çalıştığımız cümlelerin son halini görelim ve indirgeme konusunu kapatalım:

We will teach **you₁** to make a reduction.

Son önemli not: İndirgenen cümlede hangi model fiil (can, may, must vs.) kullanılmış olursa olsun, bunları izleyen ana fiiller (to) V₁ halde indirgenirler:

I don't know what I **must do**.
I don't know what **to do**.

Soru 45. A lot of letters and cards came today, but
--- you.

- A) there wasn't anything for
- B) there wasn't something for
- C) it wasn't anything for
- D) it wasn't something for

Çözüm 45. Doğru cevap **A**.

B ve D: Something içeren bu iki seçenek wasn't olumsuz fiiliyle tezat oluşturuyor. Something olumsuz değil, olumlu cümlelerde kullanılır.

Something is not happening. (x)

Nothing is happening. (✓)

There isn't **something** interesting happening. (x)

There isn't **anything** / There is **nothing** interesting happening. (✓)

Ancak something içeren cümleleri olumlu kurarsanız, sorun kalmaz:

Something is happening. (✓)

There is **something** interesting happening. (✓)

C: Soru cümlesine C seçeneğini ekleyelim ve ortaya çıkan hilkat garibesini çevirmeye çalışalım:

A lot of letters and cards came today, but it wasn't anything for you.

Bugün birçok mektup ve kartpostal geldi fakat o sizin için hiçbir şey değildi.

Aynı işlemi doğru cevap A seçeneği için tekrarlayalım:

A lot of letters and cards came today, but there wasn't anything for you.

Bugün birçok mektup ve kartpostal geldi fakat sizin için bir şey yoktu.

A seçeneği ile anlam düzeldi çünkü hatırlayacaksınız, daha önce "Varlık-yokluk anlatmak there is/there are preparatory öznesinin işidir." demiştik.

Dilerseniz, soru cümlesinde ve C seçeneğinde değişiklik yapıp ikinci bir doğru cevap elde edebilirsiniz:

A letter came today, but it wasn't for you.

Bugün bir mektup geldi fakat (o mektup) size değildi.

Soru 46. Sarah hardly ever goes to ---- the theatre.

- A) neither the cinema or
- B) neither the cinema nor
- C) either the cinema nor
- D) the cinema or

Çözüm 46. Doğru cevap **D**.

A ve C: Ya neither + nor ya da either + or:

1) Neither my elder (büyük) brother nor the younger one is married.

Ne ağabeyim, ne de erkek kardeşim evli. (= Erkek kardeşlerimden ikisi de evli değil.)

Neither-nor ikilisi kesin bilgi verir (ne o – ne diğeri vs.).

2) Either his elder sister or the younger one is getting married soon. But I am not sure which.

Ya ablası ya da kız kardeşi evleniyor. Ama hangisi bilemiyorum.

Either-or ikilisi kesin bilgi vermez (ya o – ya diğeri vs.). Bu nedenle, bir sorunun seçenekleri arasında aynı anda hem either-or, hem de neither-nor düet yapamazlar:

---- Ahmet ---- his brother is married.

- A) Neither / nor
- B) Either / or

Bu soruda ek bir bilgi verilmediği için her iki cevabı da gramer yapısı açısından doğru saymak zorunda kalırız. A ve B seçeneklerini cümle içindeki anlamlarına göre karşılaştıralım:

A) Neither Ahmet nor his brother is married. (Ne Ahmet ne de erkek kardeşi evli. Yani ikisinin de evli olmadığından eminim.)

B) Either Ahmet or his brother is married. (Ya Ahmet ya da erkek kardeşi evli. Fakat hangisinin evli olduğundan emin değilim.)

Bazen her iki çift bağlaç da seçeneklerde karşınıza çıkabilir. Fakat bu durumda soruyu hazırlayan ekip, cümlelerin devamına, örneğin aşağıdaki gibi, kesinlikten uzak bir tahmin cümlesi ekler ve either-or'un doğru cevap olarak işaretlenmesini sağlar:

---- Ahmet ---- his brother is married. But I have no idea which.

- A) Neither / nor
- B) Either / or

Artık cevap kesinlikle B.

Not: Yukarıdaki örnek soru cümlesinde insanlar için which kullandığımızı fark etmiş ve hata yaptığımızı düşünmüş olabilirsiniz. Aslında haklısınız çünkü sıfat cümlelerinde görmeye alışkın olduğumuz which ilgi zamiri, insanların yerine geçmez. Ancak which yukarıdaki örnekte hangi/hangisi anlamında bir soru kelimesi olarak görev yapmaktadır. Yani buradaki

which, sıfat cümlelerinde cansız nesnelerin yerine geçen ilgi zamiri değildir. O halde, pekâlâ insanlar için de kullanılabilir. İki basit örnek vererek bu konudaki karışıklığı giderelim:

Soru kelimesi which:

- Which of your students is British?

(Öğrencilerinizden hangisi İngiliz?)

- Well, I have several foreign students. And I know one of them is British. But I can't say **which**. (Birçok yabancı öğrencim var. Ve içlerinden birinin İngiliz olduğunu biliyorum. Ancak hangi öğrencimin [hangisinin] İngiliz olduğunu söyleyemeyeceğim.)

İlgi zamiri (cansız ismin yerine geçen) which:

I teach some subjects **which** require face-to-face communication. (Yüz yüze iletişimi gerekli kılan bazı dersler veriyorum.)

Eğer sıfat cümlesinde subjects (cansız isim) yerine students (insan ismi) kullanırsak, which, nöbeti who ilgi zamirine devretmek zorundadır. Böyle bir cümlede which ilgi zamirinin artık yeri olamaz:

I teach some students **who** require face-to-face communication. (Yüz yüze iletişime ihtiyaç duyan bazı öğrencilere ders veriyorum.)

B: Bu seçeneğin doğru cevap olması için cümlede üç aşamalı bir değişiklik gerekiyor. Onun için sizden biraz sabır rica edeceğiz:

Birinci aşama: Hardly ever (yaklaşık eşittir never) olumsuz zarfı cümleden atılacak. Çünkü neither-nor zaten olumsuzdur.

Sarah goes to neither the cinema nor the theatre.

İkinci aşama: Neither ana fiilden önce yer almayı tercih eder:

Sarah neither goes to the cinema nor the theatre.

Bazı durumlarda (örneğin bir şeyi vurgulamak, öne çıkarmak istiyorsak) neither ana fiilden sonra da yer alabilir:

I have seen neither the mother nor her child.

Bu cümlede konuşmacı, kendisince önemli herhangi bir nedenden ötürü ne anneyi ne de çocuğunu görmemiş olduğunu vurgulamak istiyor. Belki de bunu, sanık şüphesiyle polis karakolunda sorguya çekilirken söylemek zorunda kalmış olabilir. Fakat vurgulanması gereken bir durum yoksa, örneğin, ofiste mesai arkadaşlarınızdan ikisi ile sabah karşılaşmadığınızı söylemek isterseniz, bu durumu vurgulama ihtiyacı duymazsınız ve neither-nor'lu cümleyi normal düzende kurmayı tercih edersiniz:

I have neither seen Charlotte nor Olivia in the morning.

Özetle, istisnalar kaideyi bozmayacağı için neither ana fiilden önce yer almalı, diyelim ve sözümüzü toparlayıp incelemekte olduğumuz cümlelerin ikinci aşamasını bir kez daha aşağıya davet edelim:

Sarah neither goes to the cinema nor the theatre.

Üçüncü aşama: Neither bağlacı içeren yakada sinema isminden önce to edatı kullanılmış. O halde bu edat tiyatro isminden önce de yer almalı. Çünkü neither - nor benzer iki parçayı bir araya getiren paralel yapıya sahip bir bağlaçtır. Bu nedenle, neither'ın bağlandığı birinci parça ne içeriyorsa, nor da bunun benzerini isteyecektir:

Sarah neither goes to the cinema nor to the theatre.

Birinci parça: to the cinema

İkinci parça: to the theatre

Not: Gördüğünüz gibi, bu sorunun çözümünü de kolaycık hallediverdik. Şunun şurasında hepi topu sadece 4 sorumuz kaldı. Biraz gayret lütfen. 😊

Soru 47. ---- the boys came on the trip.

- A) Neither
- B) Nobody of
- C) None of
- D) No one of

Çözüm 47. Doğru cevap **C**. (Önceki sorudan farklı olarak, bu soruda verilen neither bağlaç değil, belirteç görevindedir. Yanılmayınız.)

A: Neither belirteci iki üyeli bir gruptaki her bir üyeye ayrı ayrı işaret eder. Tekil yapıdır. Eğer iki erkek çocuktan ne biri ne de diğeri geziye katıldıysa ve siz bu durumu neither kullanarak anlatmak isterseniz;

Neither boy came on the trip.

der, sorunu halledersiniz. Eğer iki erkek çocuktan ikisinin de geziye katılmadığını çoğul isim kullanarak (boys) anlatmak isterseniz, **of** edatından yararlanırsınız:

Neither of the boys came on the trip. (iki erkek çocuktan ne biri ne de öteki geziye katıldı.)

Eğer üç ya da daha fazla erkek çocuk var ve bunların hiçbiri geziye katılmadıysa, yapacağınız iş daha da basitleşir. Bu durumda, neither yerine none kullanırsınız, olur biter (bkz. **C** seçeneği):

None of the boys came on the trip.

Önemli bir soru: A seçeneği 'Neither of' biçiminde verilmiş olsaydı, A ya da C seçeneklerinden hangisi doğru olurdu?

El-cevap: İkisi de doğru olurdu. Çünkü cümlelerin devamı yok ve bu çocuk grubunun kaç kişi olduğu anlaşılamıyor.

Not: 47. soruda doğru cevap C olarak verildiği için sözü edilen çocuk sayısının en az üç (ya da daha fazla) olduğu anlaşılır. Bir an için soruda C gibi bir seçeneğin verilmemiş olduğunu varsayalım. A seçeneğine ise, yukarıda açıkladığımız gibi, of edatı eklenmiş olsun. Bu takdirde doğru cevap A olacak ve çocuk sayısı iki ile sınırlanacaktır.

B ve D: Nobody = No one.

Her iki zamir de, aracıya gerek kalmadan (of vs.), doğrudan insanlar yerine kullanılabilir ama yerine geçtikleri isimler artık cümlede barınmaz:

Nobody came on the trip. = No one came on the trip.
(Hiç kimse geziye katılmadı.)

Nobody **of the boys** came on the trip. = No one **of the boys** came on the trip. (**Çocukların** hiç kimse geziye katılmadı.)

Ancak D seçeneğinde verilen no belirteci, not olumsuzluk zarfıyla yer değiştirirse, cümlede ikinci bir cevap ortaya çıkar:

Not one of the boys came on the trip.
Çocuklardan bir teki bile geziye katılmadı.

Not one ile bir örnek daha verelim ve diğer soruya geçelim:

Not one of the students knew the answer.

Soru 48. I've thrown away my old trousers. I'll have to buy ----.

- A) a new pair
- B) a new one
- C) some new
- D) them

Çözüm 48. Doğru cevap **A**.

A: Pantolon, çorap, ayakkabı gibi giyim eşyaları İngilizcede çift kabul ediliyor:

a pair of trousers
a pair of socks
a pair of shoes

Aslında pantolon hariç, diğer iki giyim eşyasını biz de çift olarak düşünürüz (bir çift çorap, iki çift ayakkabı vs.). Ancak, günlük konuşmalarımızda buna pek dikkat etmeyiz:

Kendime ayakkabı aldım / kışlık çorap aldım.

Bir İngiliz, kendisine, örneğin ayakkabı aldıysa, bunu mutlaka pair ile ifade eder:

I've bought a new pair of shoes.

B, trousers'ı tekil düşünmüş. Hâlbuki trousers çoğul kabul ediliyor. Eğer atılmış olan giyim eşyası bir gömlek olsaydı, sorun çıkmaz ve B seçeneği doğru cevap olurdu:

I've **thrown away** (atmak) my old shirt. I'll have to buy a new one.

C'de some new, boşlukta kalmış. Some new ne? Yani yeni ne alınacak, belli değil.

I'll have to buy **some new pairs**.

Şimdi adama benzedi.

D: Them adı belli bir çoğul isim yerine geçer. Bir önceki cümlede, herhalde eskidiği için atılmış pantolon vardı. O halde, them yine bu pantolon yerine geçecektir:

I've thrown away my old trousers. I'll have to buy **them**. (= I'll have to buy **my old trousers**.)

Adama demezler mi, "Kardeşim, attığın şeyi niye dönüp bir daha satın alıyorsun? Madem aranızda bu kadar büyük bir aşk vardı, niye onu terk ettin?"

Soru 49. Kim and Tony weren't the only people in the garden. There ----.

- A) were some other ones
- B) were some others
- C) was another
- D) was someone more

Çözüm 49. Doğru cevap **B**.

A: Another one / The other one ya da some other ones / the other ones cansız nesnelerin yerine geçmek için bir araya gelirler, insanların değil (bkz. 8/C ve D seçenekleri ve kısmen 31/C seçeneği):

We have bought two lemons. One is on the table. Where's the other one?

I didn't like these models much. Can you show me some other ones?

A seçeneği, ones yerine people demiş olsaydı, sorun ortadan kalkardı:

Kim and Tony weren't the only people in the garden. There were **some other people**.

ya da kısaca

There were **some others**. (Bkz. **B** seçeneği)

C: Soru girişinde birden fazla kişinin adı geçiyordu:

Kim and Tony weren't the only people in the garden.

Bu cümleye "There was another" cümlesini bağlamak isterseniz, people ismini tekrar etmeyi gerekli görmediğiniz, bir tür kısaltma yaptığınız anlaşılır. Buraya kadar sorun yok gibi görünüyor. Fakat biz yine de önceki cümleye bir bakalım. Orada people çoğul ismi var. O halde bu cümleye;

There was **another**.

eklemesi yaparsak, another tekil bir zamir olduğu için önceki cümlede yer alan people yerine geçemez:

There was **another** people.

Bu durumu lütfen şöyle düşünün: Bir cümlede geçen üç kişilik çoğul bir grubun yerine bir sonraki cümlede he/him ya da she/her zamirlerini kullanabilir misiniz? Cevabınız "Hayır" ise, o halde people ismi yerine bir sonraki cümlede tek başına another zamirini kullanmaktan da uzak durunuz.

Ancak Kim ve Tony'ye ek olarak bahçede sadece bir kişi daha bulunuyorsa, another'ı belirteç olarak kullanır ve buna da person ismini ekleyerek durumu kurtarabilirsiniz:

Kim and Tony weren't the only people in the garden. There was another **person**.

D: 'There was **someone more**.' ifadesi İngiliz gramerine büyük bir katkı olurdu ama ne yazık ki bu konuda bazı arkadaşlarımızın yaptığı çalışmalar,

İngiliz dilbilim çevrelerince henüz kabul görmedi. Tabii vazgeçmek yok; yola devam edeceğiz. ☺

There was **one more person**. = There was **another person**.

Aslında one more person ifadesi, bir karşılaştırma cümlesinin varlığına işaret ediyor. Nasıl olsa önceki cümlede esas gruptan (sorumuzda Kim ve Tony) söz edildiği için bu cümlede, o kişilerin isminin tekrar edilmesine gerek görülmemiş. Fakat biz bunu yapabilir ve size, one more person kalıbının neden doğru, someone more ifadesinin ise neden yanlış olduğunu biraz daha açık bir şekilde gösterebiliriz:

Kim and Tony weren't the only people in the garden. There was one more person than Kim and Tony. Bahçede sadece Kim ve Tony yoktu. Kim ve Tony'den başka bir kişi daha vardı.

Yukarıda ifade ettiğimiz gibi, ikinci cümlede şahısların isminin tekrar yazılmasına gerek yok. "There was one more person." desek yeterli olur. Ancak biz, more zarfının kimi kimle karşılaştırdığını açıkça gösterebilmek için bu yola başvurduk.

Aslında ilk bakışta, "Bahçede birisi daha vardı" cümlesi, İngilizceye "There was someone more" şeklinde çevrilebilirmiş gibi geliyor insana. Fakat bir sorun var. Önce az bir şey indefinite pronoun (belgisiz zamir) someone'ın görevinden söz edelim. Someone herhangi bir kişi, alelade birisi demektir. Taşıdığı bu belirsiz anlamdan ötürü someone, şöyle bir cümlede hiçbir sorun çıkarmaz:

There was someone in the garden. Bahçede herhangi bir kişi vardı.

Ancak aşağıdaki cümlede işler karışır:

There were two people (Kim and Tony) in the garden. And there was someone (ya da someone more). Bahçede iki kişi (Kim ve Tony) vardı. Herhangi bir kişi daha vardı.

İsimlerini ister açıkça belirtin (Kim and Tony) isterseniz sadece iki kişi (two people) deyip geçin; fark etmez. Cümlenin kapısı artık bu noktadan sonra

someone zamirine kapanır. Nedenini açıklamaya çalışalım:

Diyelim ki, ilk bakışta bahçede iki kişi gördük. Fakat daha sonra orada üçüncü bir kişinin de bulunduğunu fark ettik. İşte, dananın kuyruğu da tam burada koptu: Çünkü o üçüncü kişiden artık someone zamiri ile söz edemeyiz. Someone ve benzeri diğer belgisiz zamirler (no one, anyone, somebody vs.) tek başlarına durmak isterler. Burada ise daha önceden gördüğümüz iki kişilik bir grup var ve üçüncü kişiyi artık mecburen bu gruba dâhil etmek ve sayısını (one) açıkça belirtmek zorundayız. İşte bu nedenle, "There was **ONE** more person" cümlesini tercih etmeliyiz. Person'ın sayısını belirleyen ONE sayı sıfatı, bu üçüncü kişiyi bahçede daha önce gördüğümüz iki kişilik gruba sorunsuz bir şekilde ekleyecektir:

At first glance (bakış), I saw two people in the garden. But then I noticed that there was one more person there (orada).

"Bahçede herhangi biri (bir tek belirsiz kişi) vardı" cümlesi ile başlayıp daha sonra fark ettiğiniz ikinci bir belirsiz insanı da ilk gördüğünüz kişiye eklemek isterseniz, yine aynı yolu izlemelisiniz:

I saw someone in the garden. But then I noticed that there was one more person there.

Soru 50. I want to leave my car. Can you tell me ---- near here?

- A) if there's a car park
- B) is there a car park
- C) if there's a parking
- D) is there a parking

Çözüm 50. Doğru cevap **A**.

A: Ev içinde ev, soru içinde soru olmaz:

Can you tell me **is there** a car park near here?

Bu hataya (yani B ya da D'deki tuzaklardan birine) düşmemek için önce yukarıdaki soruyu birbirinden bağımsız iki soru olarak alt alta yazalım:

Can you tell me?

Is there a car park near here?

Şimdi de, bu iki soruyu adam gibi bir yöntemle (indirect speech = aktarım cümlesi) bir araya getirelim. Ve bağlantıyı, iki soru cümlesinden birini düz cümle haline dönüştürerek sağlayalım:

Can you tell me **if (= whether) there is** a car park near here?

Bu yakınlarda bir park yeri olup olmadığını söyleyebilir misiniz?

Bu örnekleri verdikten sonra, dilerseniz -fazla ayrıntıya girmeden- aktarım esnasında nasıl bir yol izlediğimizi şöyle bir özetleyelim:

Direct-Indirect speech dönüşümünde işlemler sırası:

1. Birinci soruyu (ana cümle) olduğu gibi bıraktık:

Can you tell me...

2. İkinci soruyu (yan cümle) dolaylı yoldan aktardık (indirect speech). Yani özne ile yardımcı fiilin yerini değiştirdik:

Can you tell me **there is** a car park near here?

3. Bir eksikimiz kaldı. Dolaylı aktarıma aldığımız ikinci soru cümlesinde gerçek bir soru kelimesi (what, why, where vs.) yoktu. Çünkü bu, bir Yes/No question idi:

- Is there a car park near here?

- Yes, there is. / No, there isn't.

Bu nedenle, aktarım esnasında iki soru cümlesinin arasında yer alacak yani kaynaştırma yapacak if (= whether) bağlacının kapısını çaldık:

Can you tell me **if there is** a car park near here?

Bu gibi aktarım cümlelerinde if yerine -gönül rahatlığıyla- whether bağlacını tercih edebilirsiniz:

Do you know **whether there is** a car park near here?

C: Parking kelimesi, yanına lot olarak ikinci bir doğru cevap olabilirdi:

parking lot (Amerikan İngilizcesi) = car park (İngiliz İngilizcesi)

Can you tell me if there is a parking lot near here?